

Prenosové médiá 04

doc. Ing. Ľuboš Ovseník, PhD.

(lubos.ovsenik@tuke.sk; tel. 421 55 602 4336)

https://data.kemt.fei.tuke.sk/PM_PS_Prenosove_media/

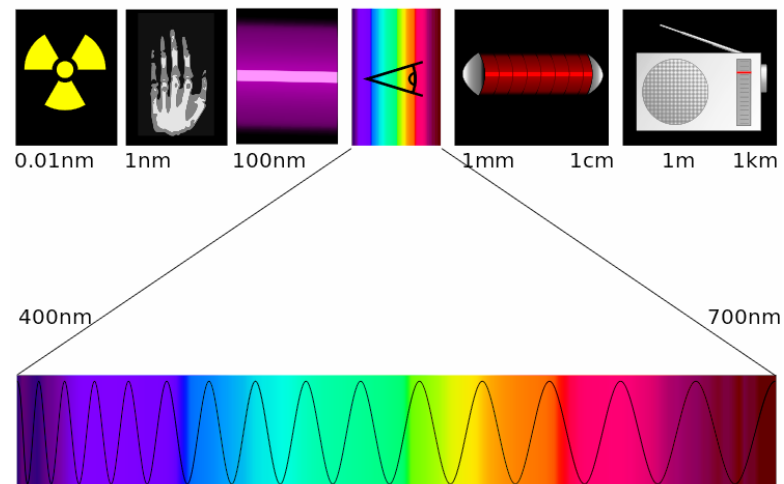
PEVNÉ OPTICKÉ PRENOSOVÉ MÉDIÁ 1

(OPTICKÉ VLNOVODY)

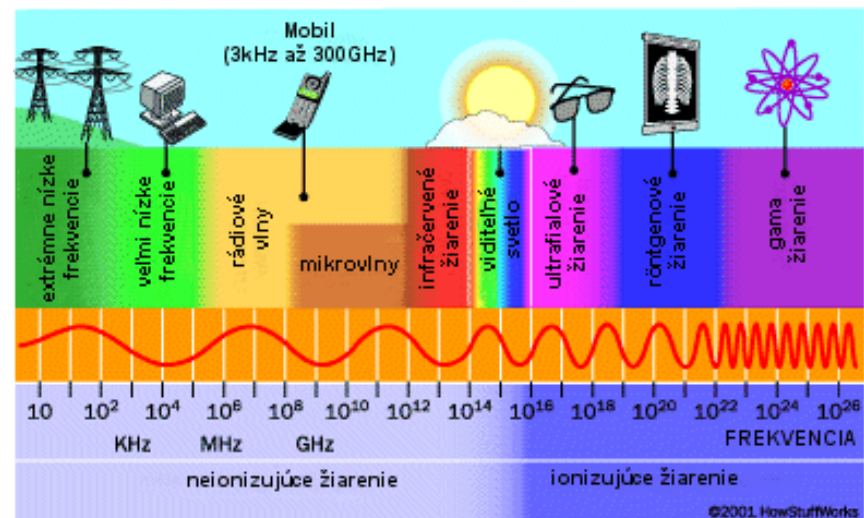
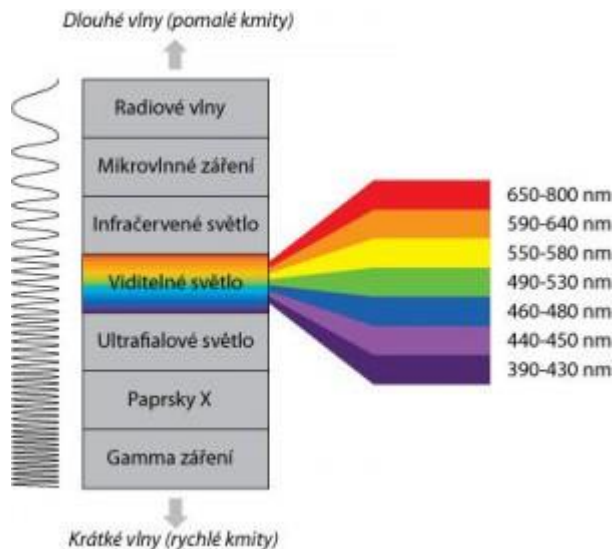
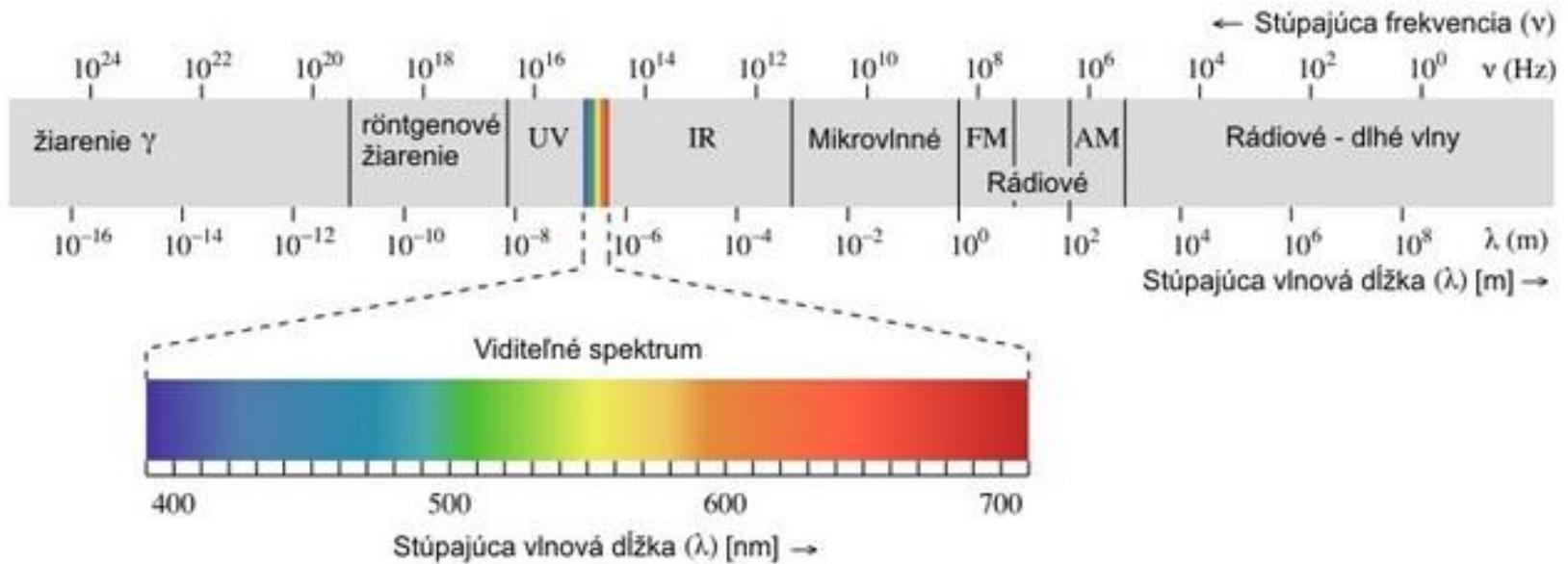
- Úvod do optických prenosových médií
  - Princíp vedenia svetla optickým vláknom
  - Lom, odraz a totálny odraz svetla
- Zloženie optického vlákna
  - Konštrukcia optického vlákna (voľná, tesná)
  - Rozdelenie optických vlákien
  - Mnohovidové optické vlákna
  - Jednovidové optické vlákna
  - Odporúčania ITU – T (G.652-G657)
- Výhody použitia optického vlákna
- Plastové optické vlákna

Úvod do optických prenosových médií

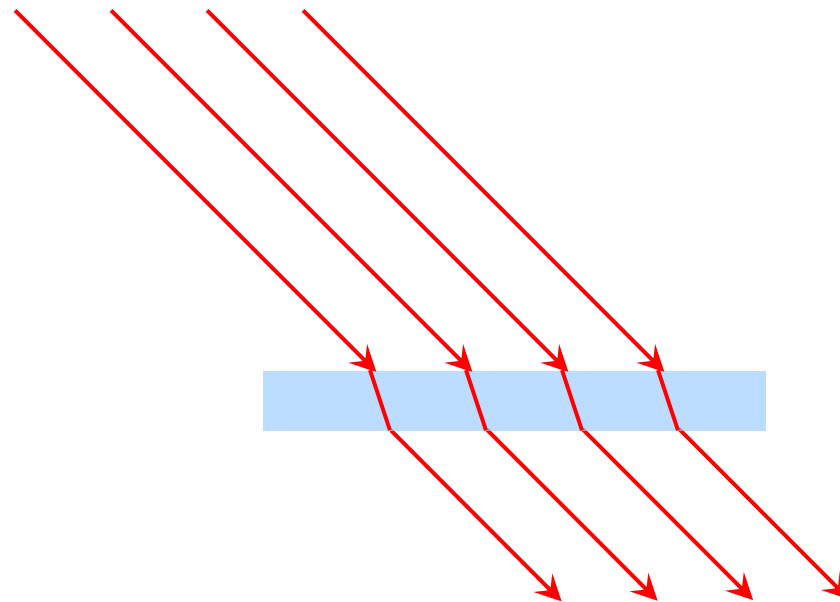
- **metalické prenosové médiá** majú len malú rezervu pre zvyšovanie prenosovej kapacity
  - **krútená dvojlinka** je využívaná „na doraz“
- **pevné optické prenosové médiá (optické vlákna)** majú omnoho väčšiu rezervu
  - signály o vysokých frekvenciách – svetlo 10^{14} MHz (850-1550 nm)
  - vlnový rozsah $0,8-1,7\mu\text{m} = 375 - 176$ THz, teoreticky použiteľná šírka pásma je teda cca 200THz
  - kladie malý odpor prenášanému signálu
  - malý rozmer, nízka váha
  - nič nevyžarujú
  - imúnne voči vonkajšiemu elektromag. rušeniu (EMI)

Obr. Frekvenčné pásmo optického žiarenia (Elektromagnetické spektrum)

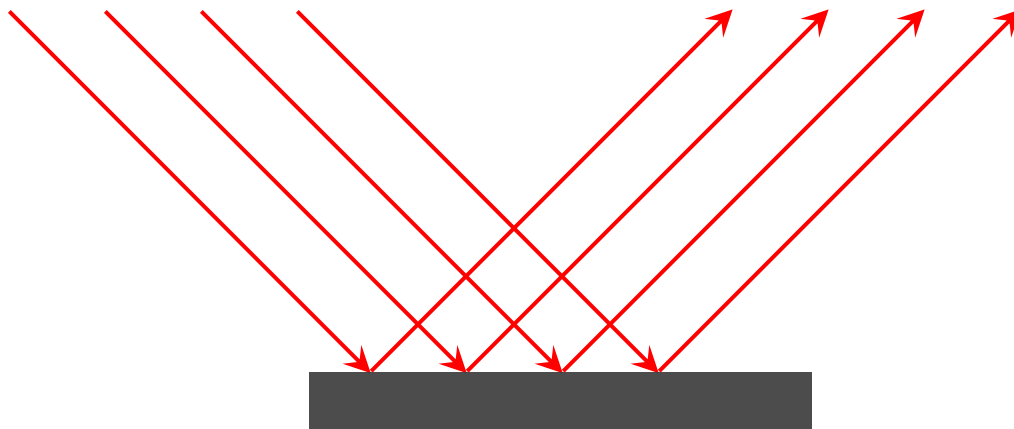

- Optické prostredie:
  - je každé prostredie, ktorým sa svetlo šíri
- Optické prostredie môže byť:
  - priehľadné

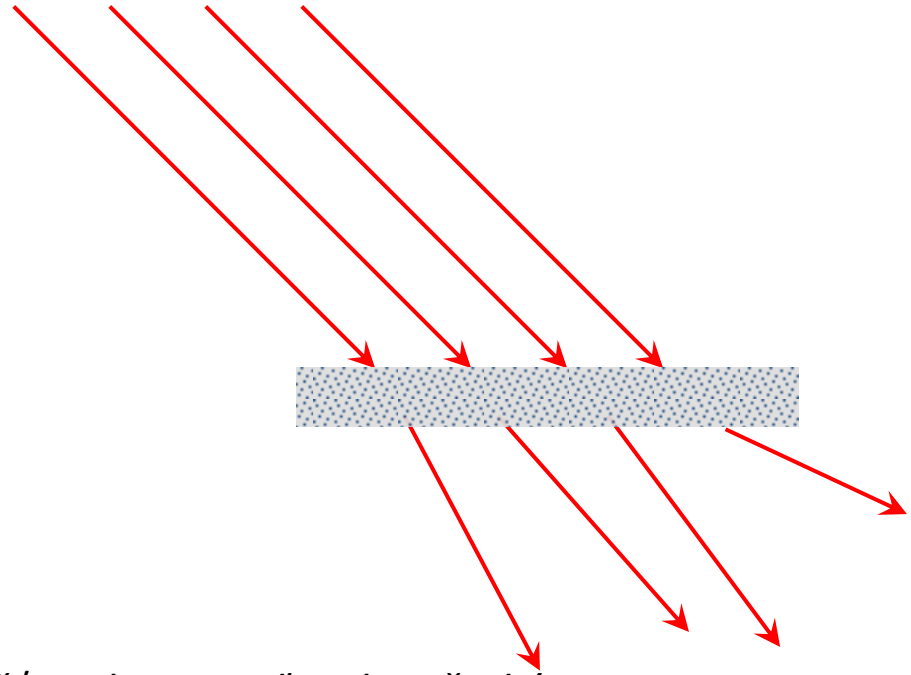
- **Priehľadné prostredie** svetlo prepúšťa bez podstatného zoslabenia, cez toto prostredie vidíme

- Optické prostredie:
  - je každé prostredie, ktorým sa svetlo šíri
- Optické prostredie môže byť:
  - priehľadné
  - **nepriehľadné**

- **Nepriehľadné prostredie** svetlo neprepúšťa, pohlcuje ho, alebo odráža

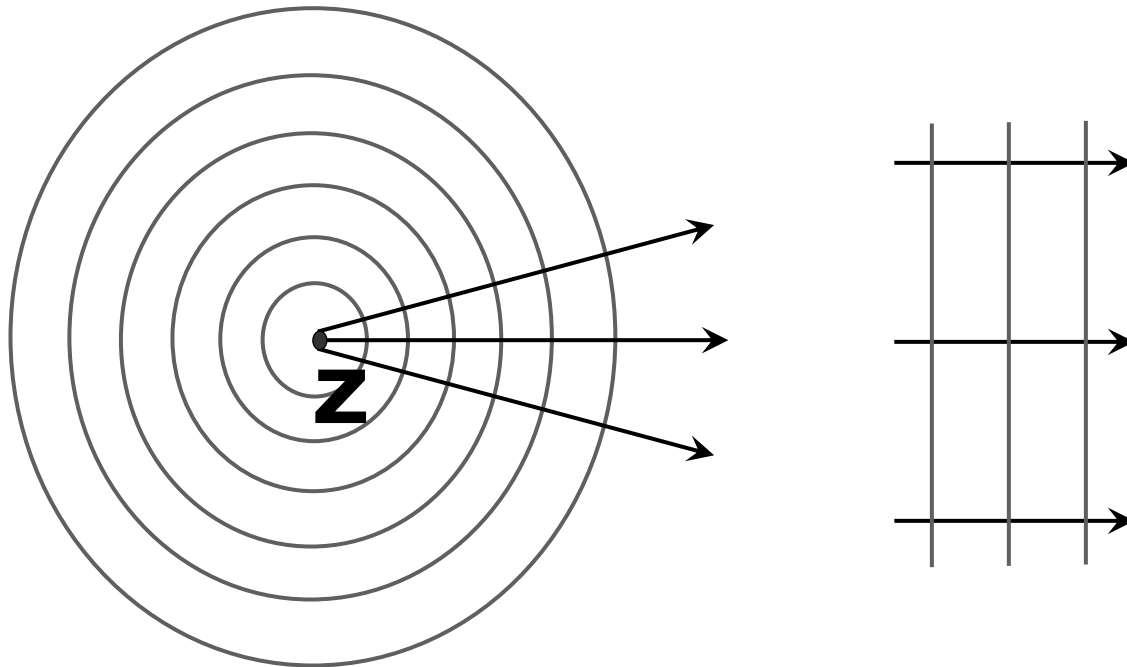
- Optické prostredie:
  - je každé prostredie, ktorým sa svetlo šíri
- Optické prostredie môže byť:
  - priehľadné
  - nepriehľadné
  - **priesvitné**

- **Priesvitné prostredie** svetlo prepúšťa, ale rozptyľuje ho všetkými smermi

- Základné princípy šírenia svetla:

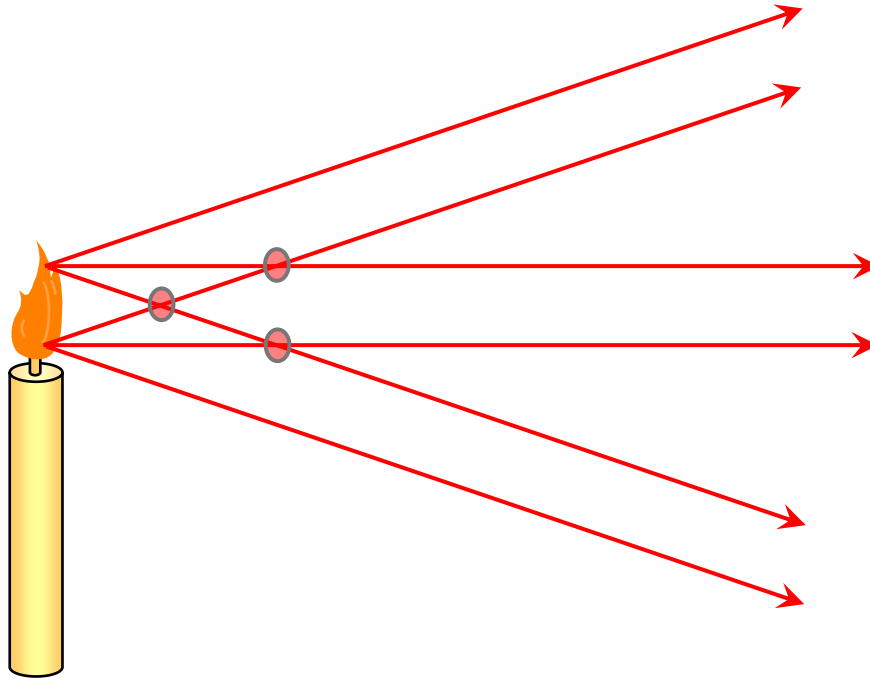
- Princíp priamočiareho šírenia svetla

- V rovnorodom (homogénnom) optickom prostredí sa svetlo šíri priamočiarno

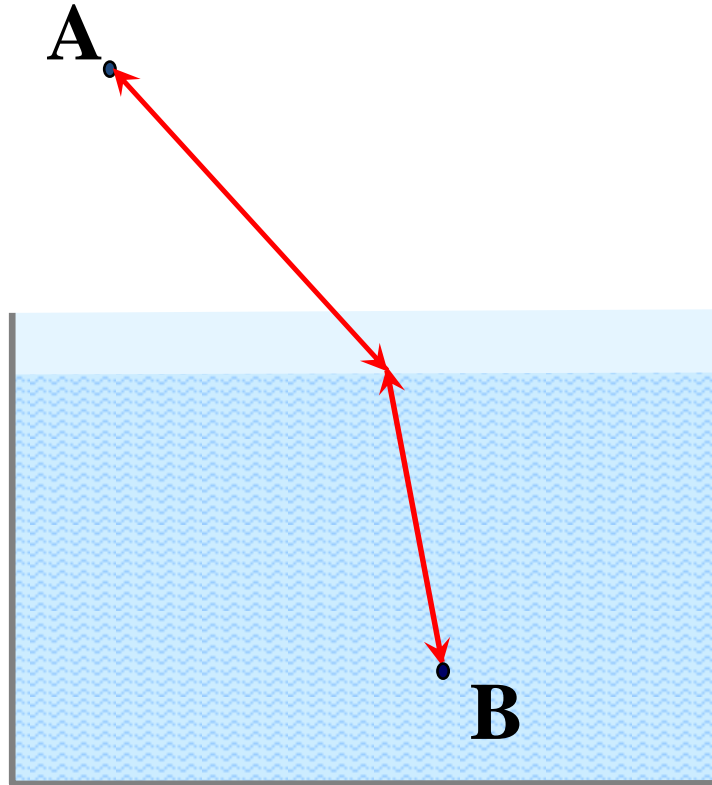
- Základné princípy šírenia svetla:
  - Princíp nezávislosti chodu svetelných lúčov

- Ak sa svetelné lúče pretínajú, neovplyvňujú sa a **postupujú prostredím nezávisle** jeden od druhého

- Základné princípy šírenia svetla:

– Princíp zámennosti chodu svetelného lúča

- Po tej istej trajektórii **môže svetlo prejsť** oboma smermi

- Základné princípy šírenia svetla:
  - **Princíp konštantnej rýchlosti svetla vo vákuu** (Rýchlosť svetla vo vákuu je univerzálnou konštantou)

$$c = 299792458 \text{ m.s}^{-1}$$

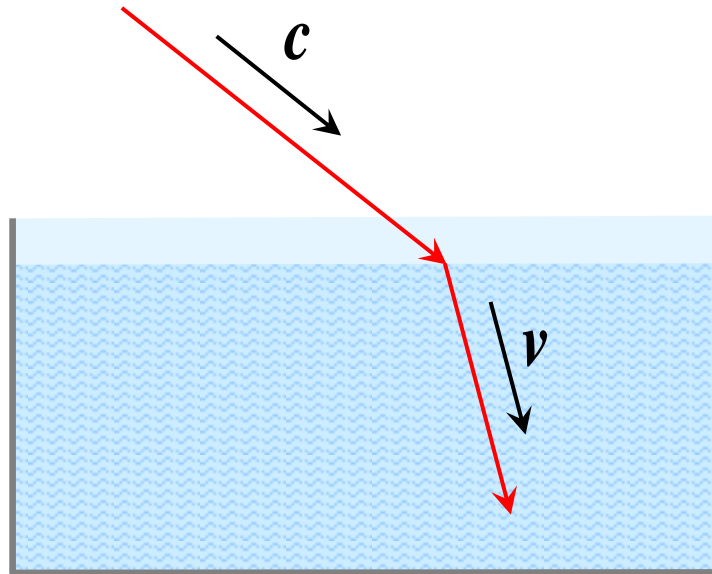
$$c = 3 \cdot 10^8 \text{ m.s}^{-1}$$

$$c = 300\,000 \text{ km.s}^{-1}$$

- V iných prostrediach závisí rýchlosť svetla od fyzikálnych vlastností prostredia (napr. teploty, tlaku,...) a od frekvencie svetla

- Základné princípy šírenia svetla:

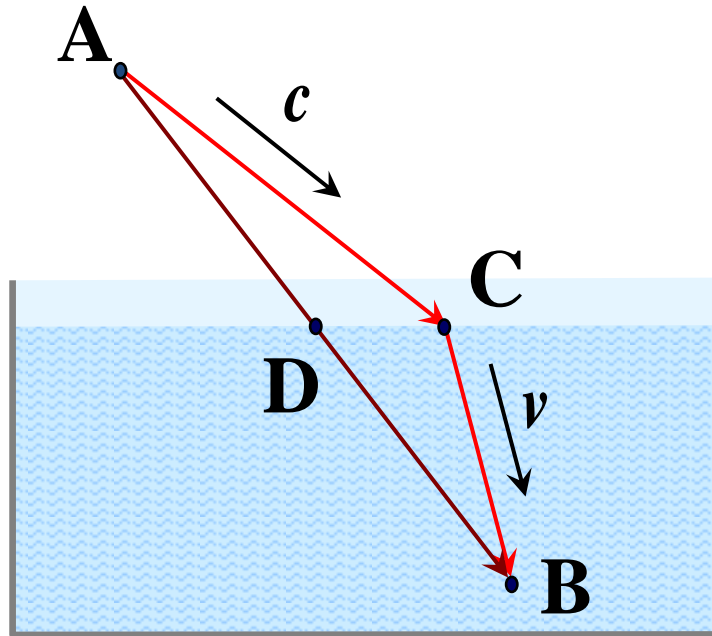
– **Princíp konštantnej rýchlosti svetla vo vákuu** (Rýchlosť svetla vo vákuu je univerzálnou konštantou)

$$n = \frac{c}{v}$$

- Absolútny index lomu látky (n) udáva, **koľkokrát je rýchlosť svetla v látke menšia ako rýchlosť svetla vo vákuu**

- Základné princípy šírenia svetla:
  - Fermatov princíp

$$AD \rightarrow c$$

$$DB \rightarrow v$$

$$AC \rightarrow c$$

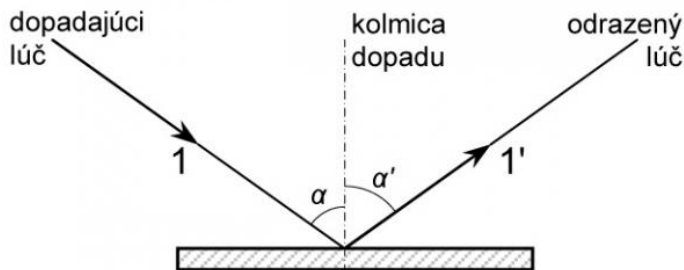
$$CB \rightarrow v$$

- *Po trajektórii **ACB** ide svetlo väčšou rýchlosťou po dlhšom úseku*
- Medzi dvoma bodmi sa **svetlo šíri po takej trajektórii, ktorú prejde za najkratší čas**

Princíp vedenia svetla optickým vláknom

- svetlo sa šíri všesmerovo, ale my ho chceme „viest“
  - využíva sa zákon o odraze a lome svetla
  - cieľom je dosiahnuť úplný (totálny) odraz svetla
- pri vhodne zvolenom uhle dopadu bude dochádzať len k odrazom a nie k lomu svetla

zákon odrazu

α - uhol dopadu α' - uhol odrazu

zákon odrazu:

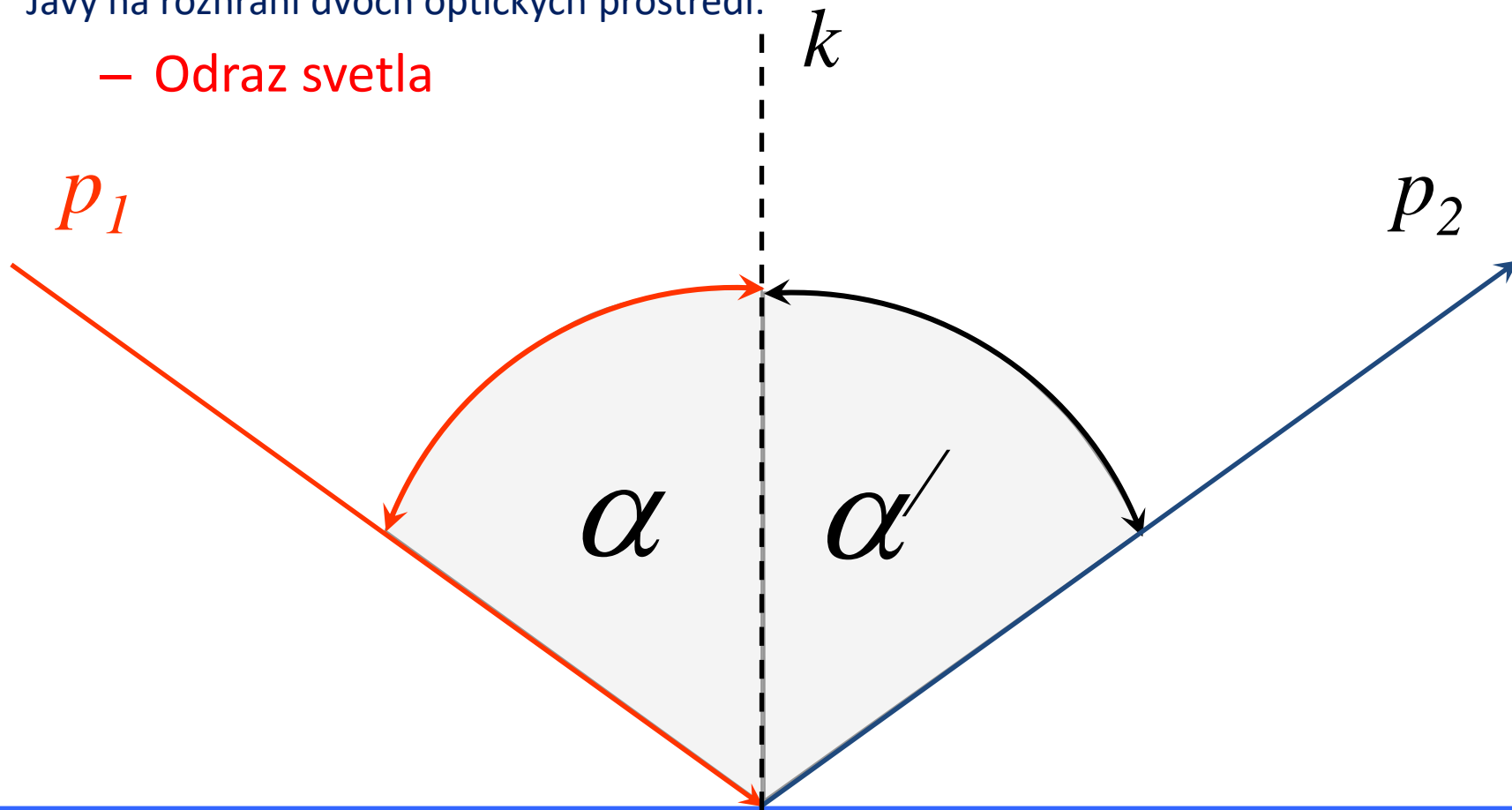
Odrazený lúč zostáva v rovine dopadu a veľkosť uhla odrazu sa rovná veľkosti uhla dopadu.

Rovina dopadu je rovina určená kolmicou dopadu a dopadajúcim lúčom.

- Javy na rozhraní dvou optických prostředí:

– Odraz světla

k - kolmice dopadu

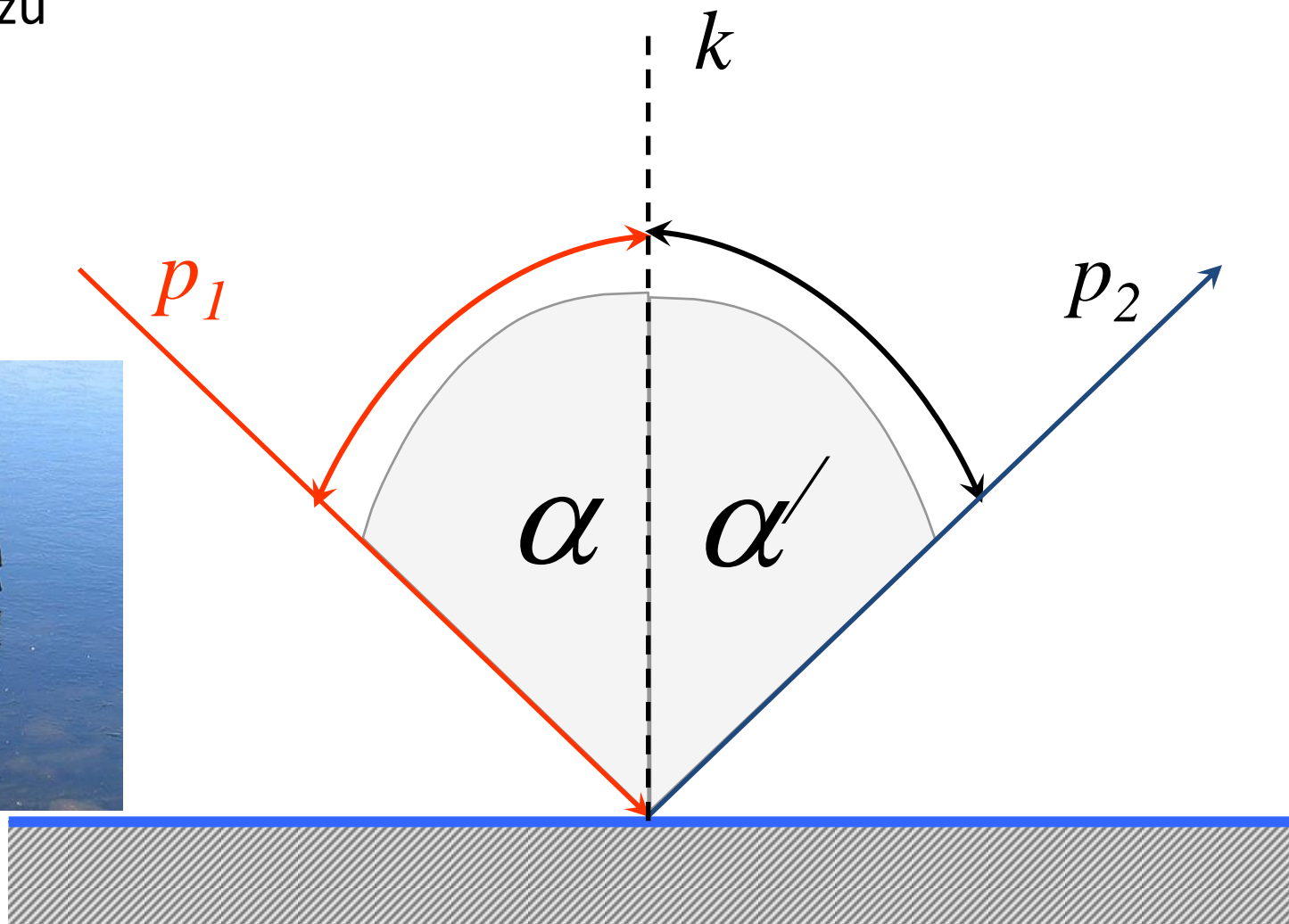
p_1 - dopadající lúč

p_2 - odražený lúč

α - uhol dopadu

α' - uhol odrazu

Zákon odrazu

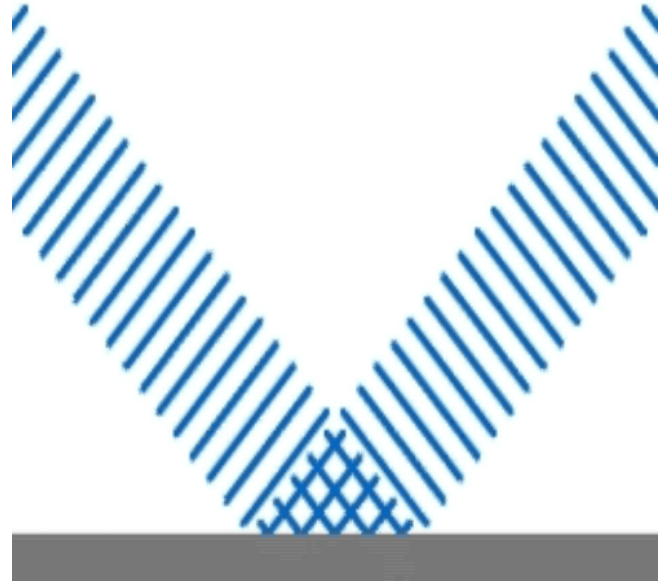
$$\alpha = \alpha'$$

Uhol odrazu vlnenia sa rovná uhlu dopadu.

Odrazený lúč leží v rovine dopadu.

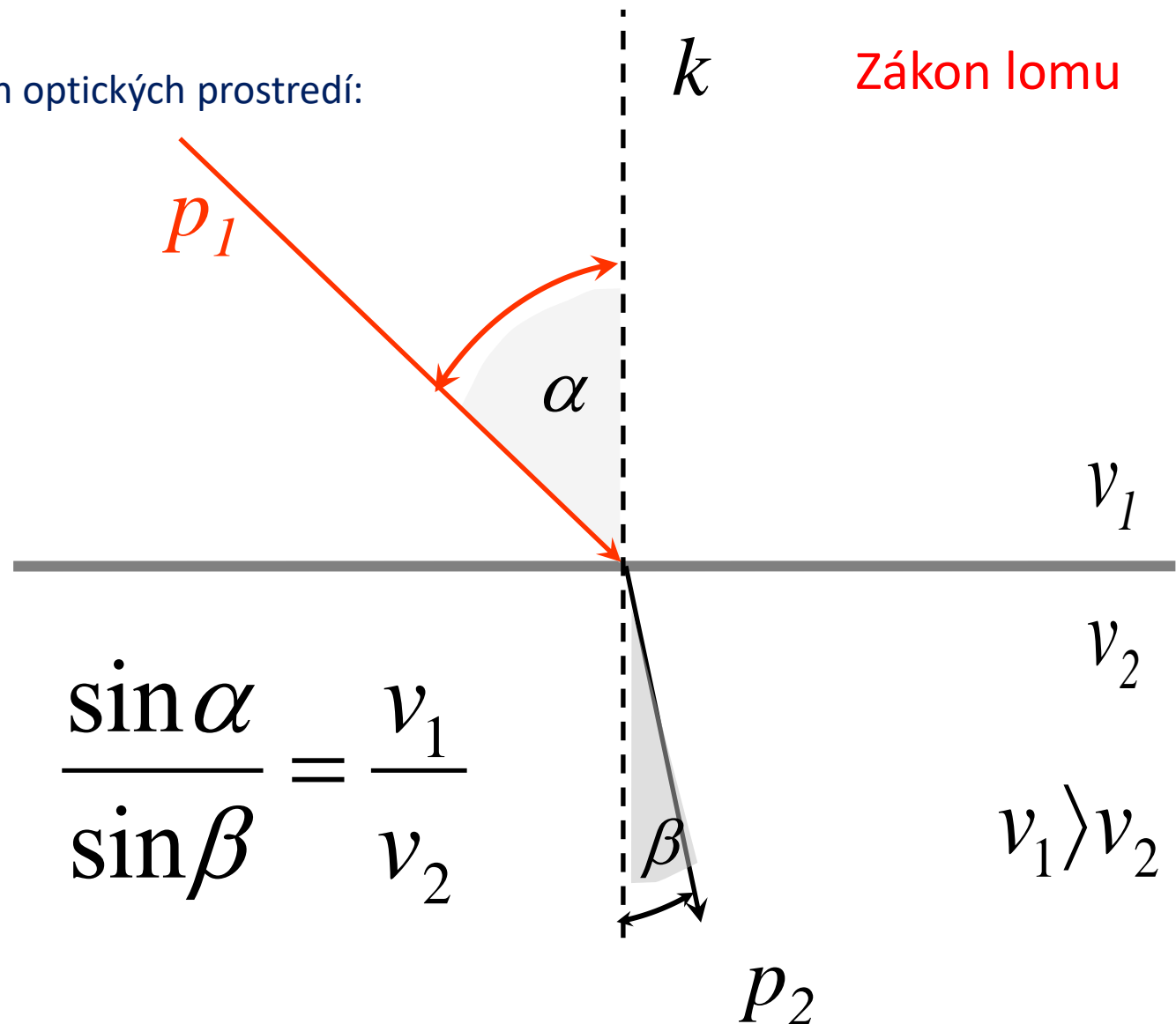
Odras vlnenia

- Javy na rozhraní dvoch optických prostredí:

– Lom svetla

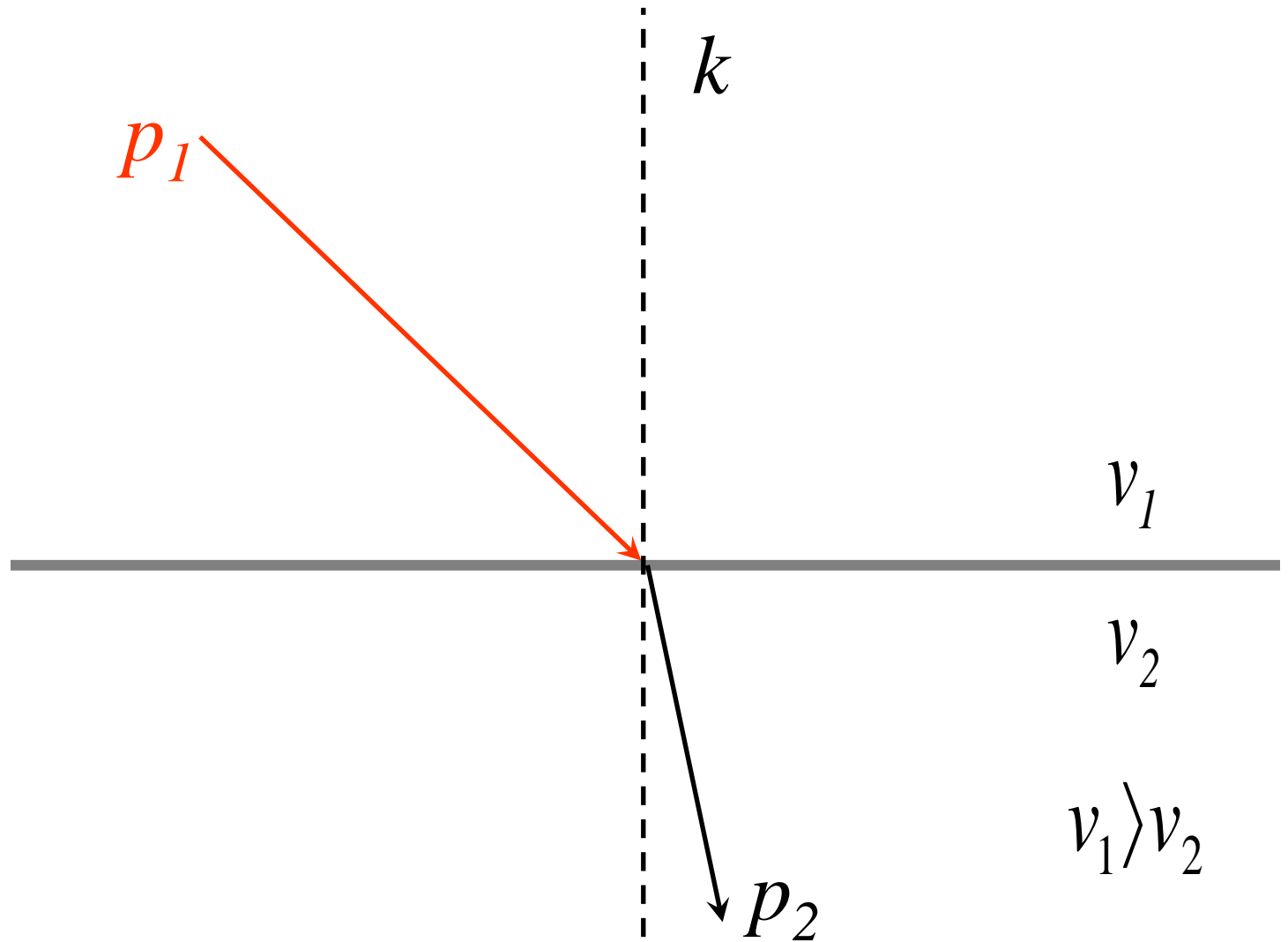
Zákon lomu

$$\frac{\sin \alpha}{\sin \beta} = \frac{v_1}{v_2}$$

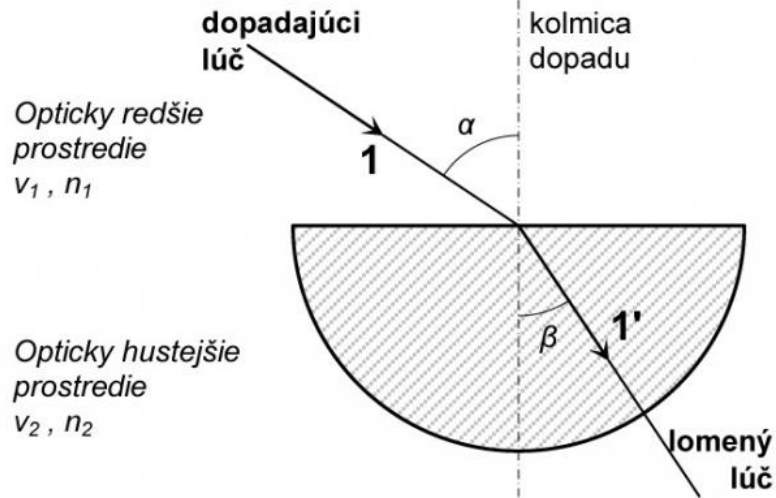
$$v_1 > v_2$$

Pomer sínusu uhla dopadu k sínusu uhla lomu je pre dve dané prostredia veličina stála a rovná sa pomeru rýchlostí v oboch prostrediach

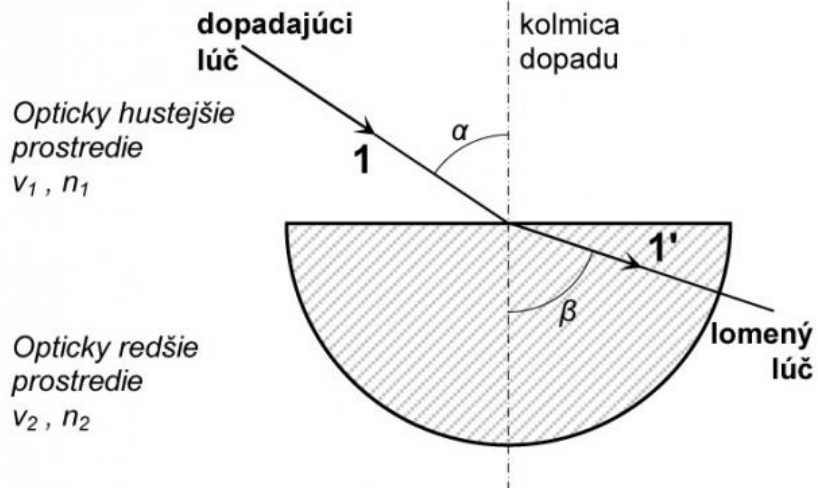

Keď má svetlo v jednom prostredí väčšiu rýchlosť ako v druhom, je prvé prostredie vzhľadom na druhé **opticky redšie** a druhé vzhľadom na prvé **opticky hustejšie**

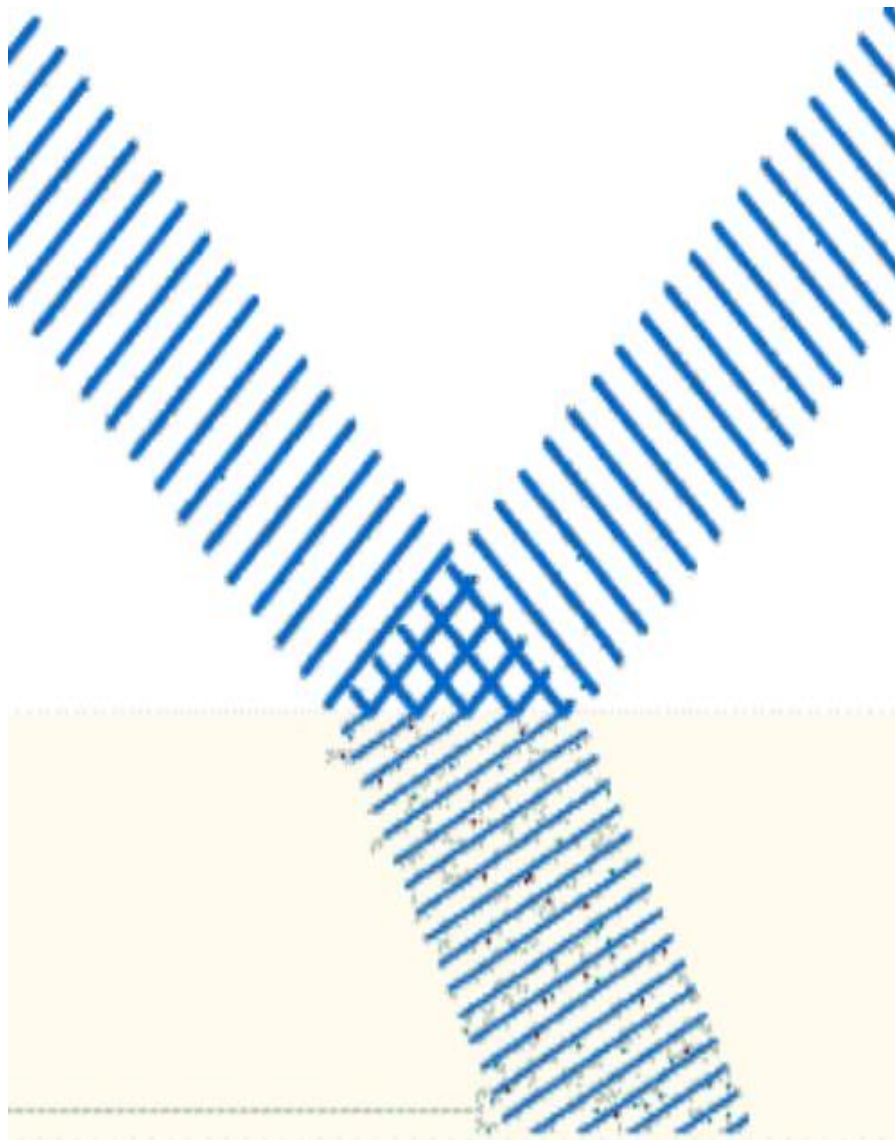
lom ku kolmici

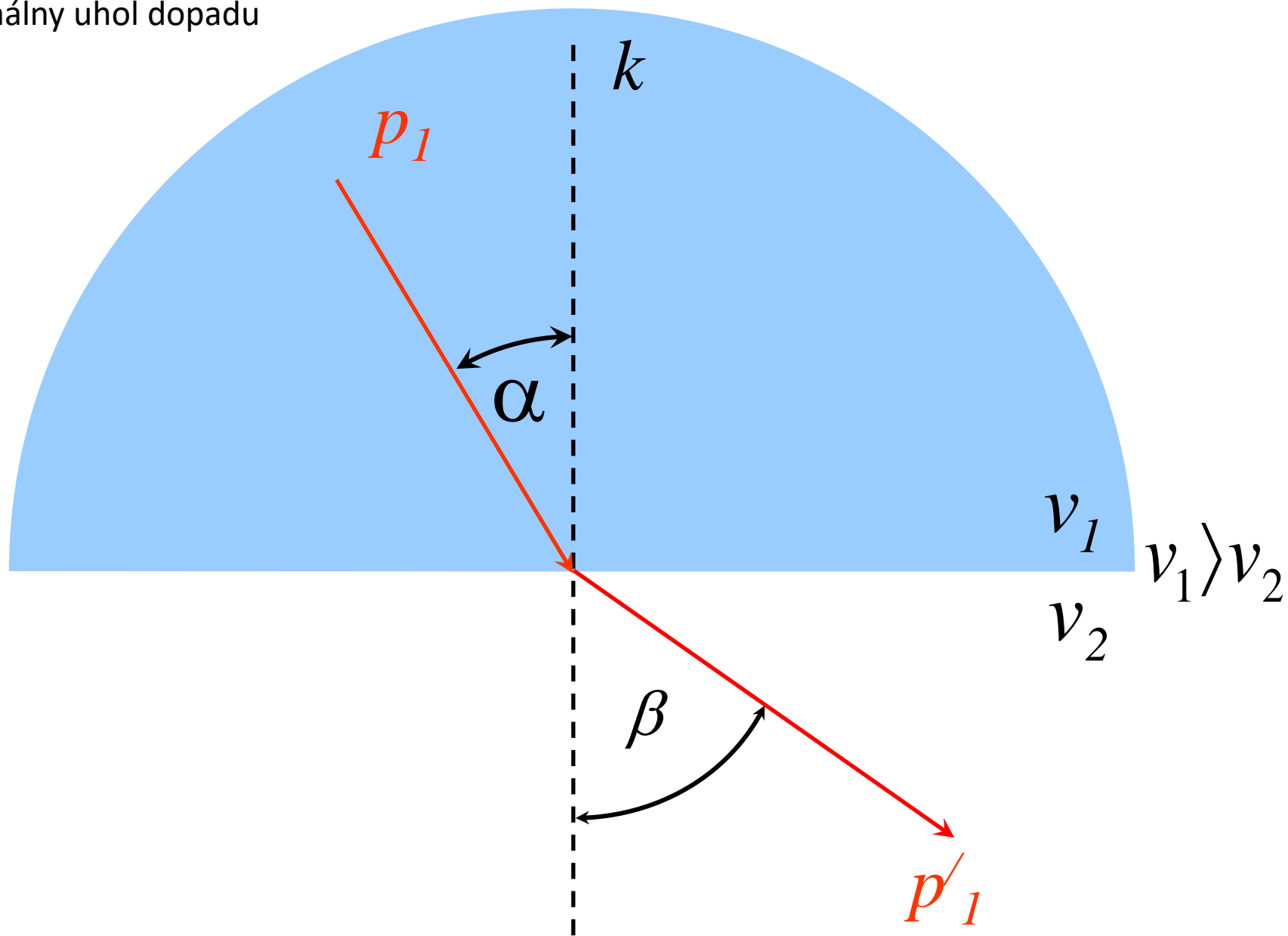
Lom od kolmice

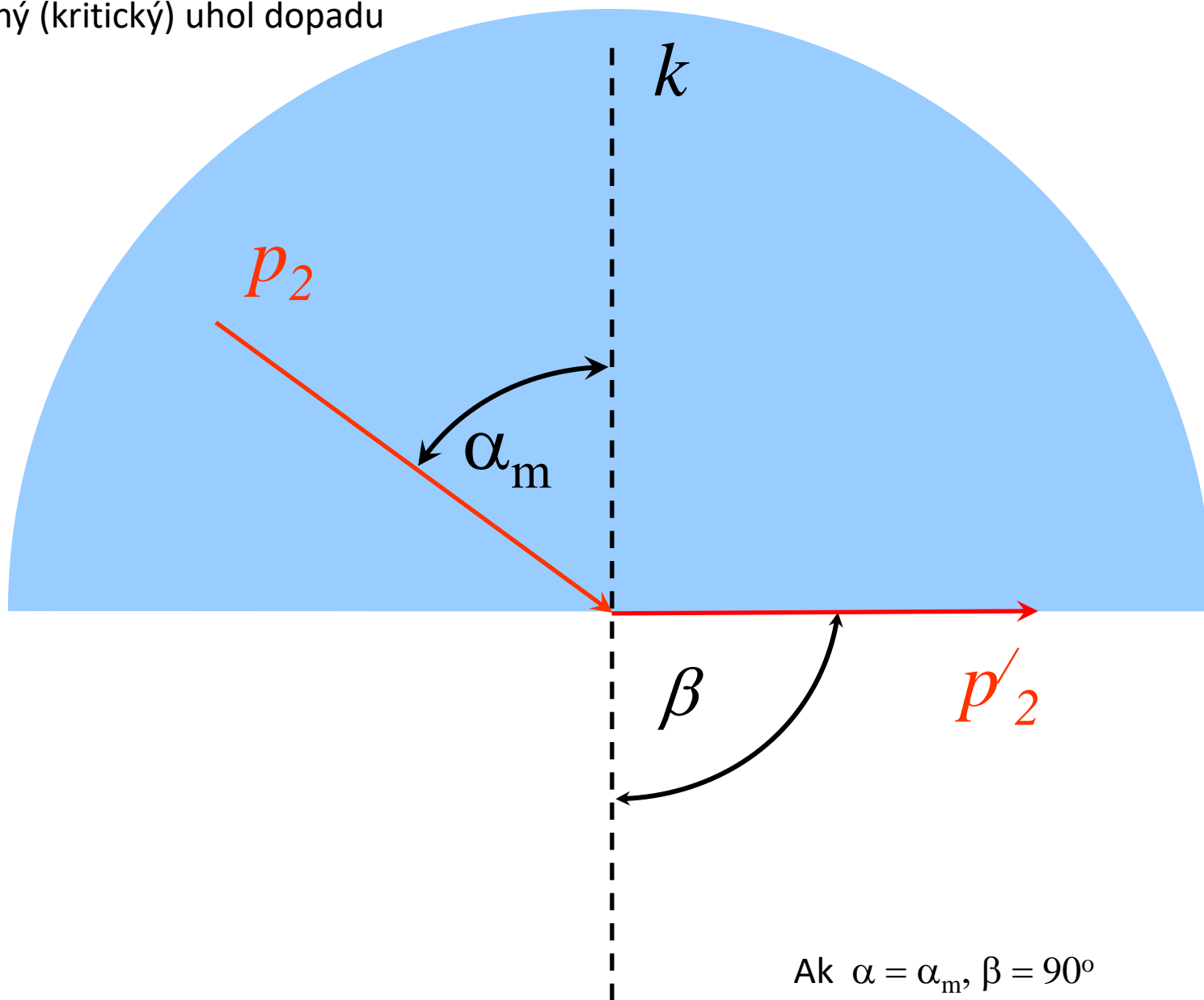
Odraz a lom vlnenia

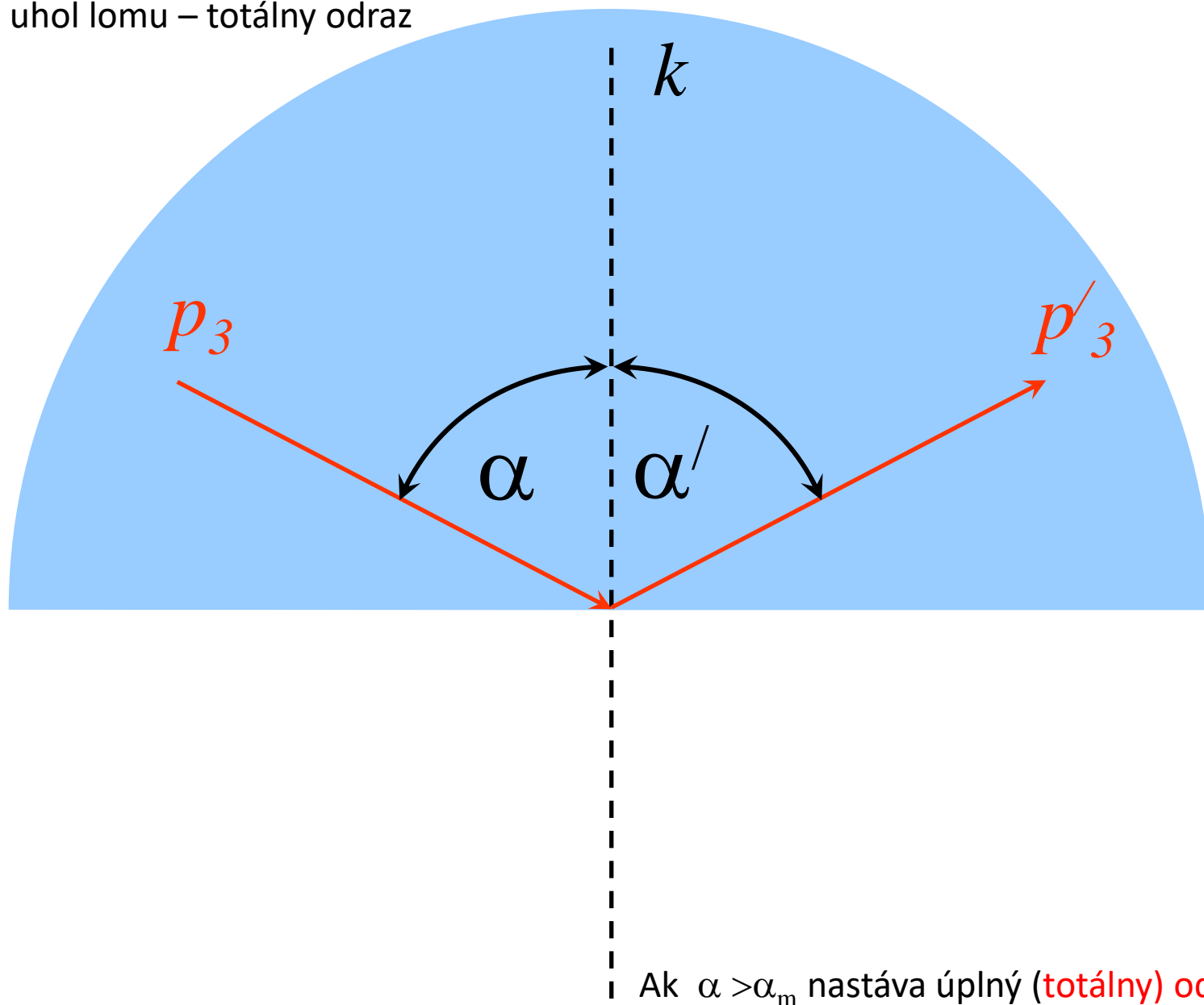
Normálny uhol dopadu

Medzný (kritický) uhol dopadu

Nulový uhol lomu – totálny odraz

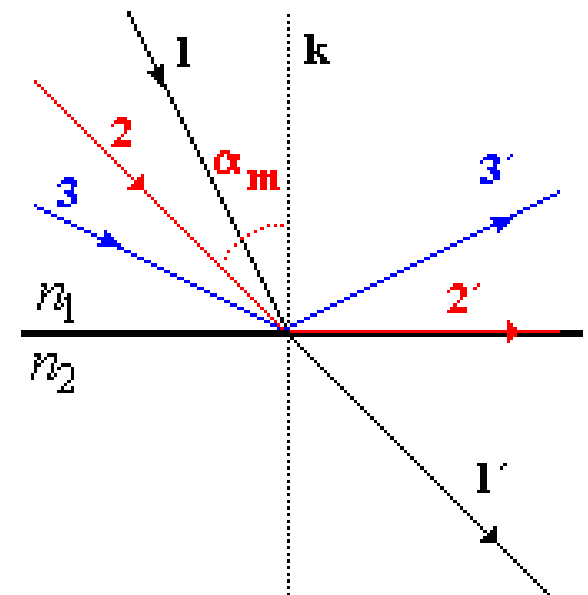
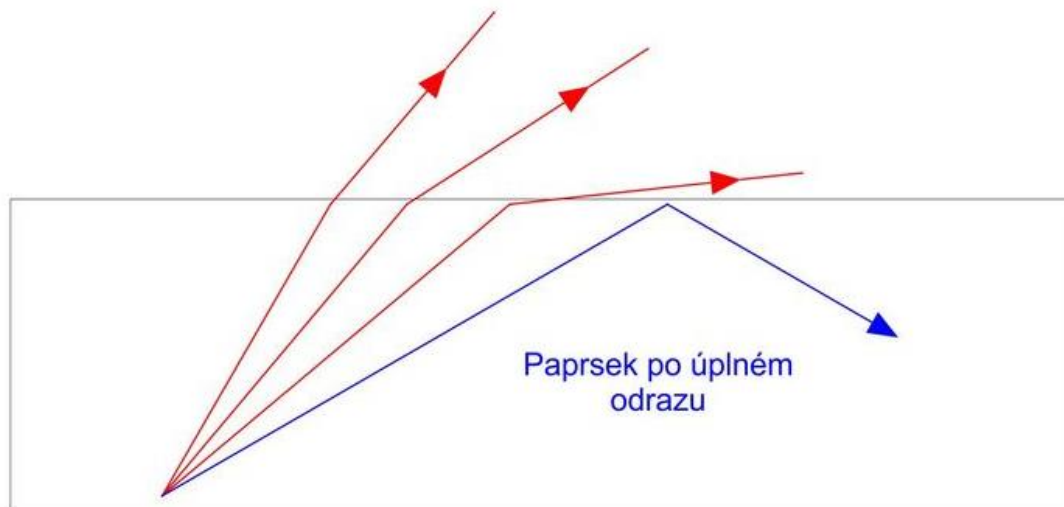

Ak $\alpha > \alpha_m$ nastáva úplný (totálny) odraz svetla

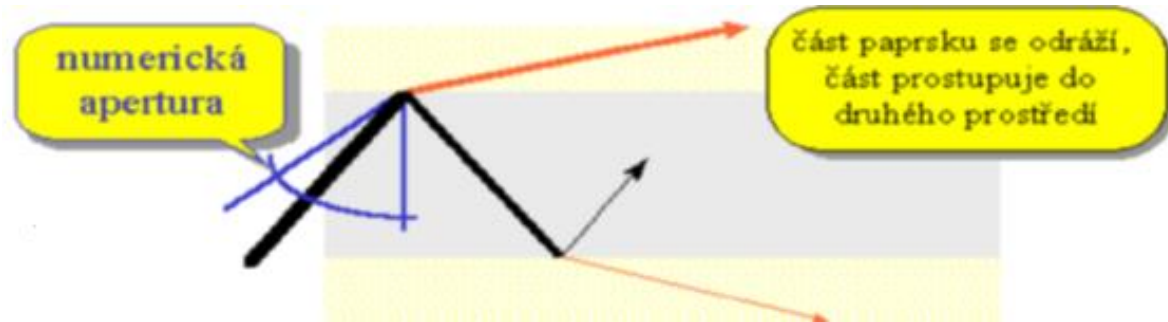

Úplný (totálny) odraz

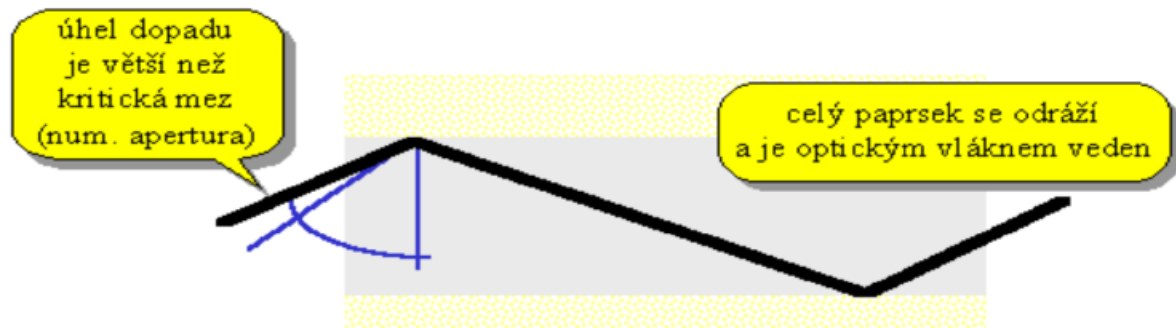
- pri dopade svetla na rozhranie dvoch rôznych prostredí môže, v závislosti na uhla dopadu, prísť k **dvom javom**:
  - časť dopadajúceho svetla môže **vstúpiť do druhého prostredia**, kde dôjde k jeho lomu a zvyšná časť svetla je **odrazená späť do pôvodného prostredia** (Fresnelov odraz)
  - alebo môže prísť k **totálnemu odrazu**, kedy **všetko** dopadajúce svetlo je **odrazené späť do pôvodného prostredia**, do druhého prostredia nevstupuje žiadne svetlo

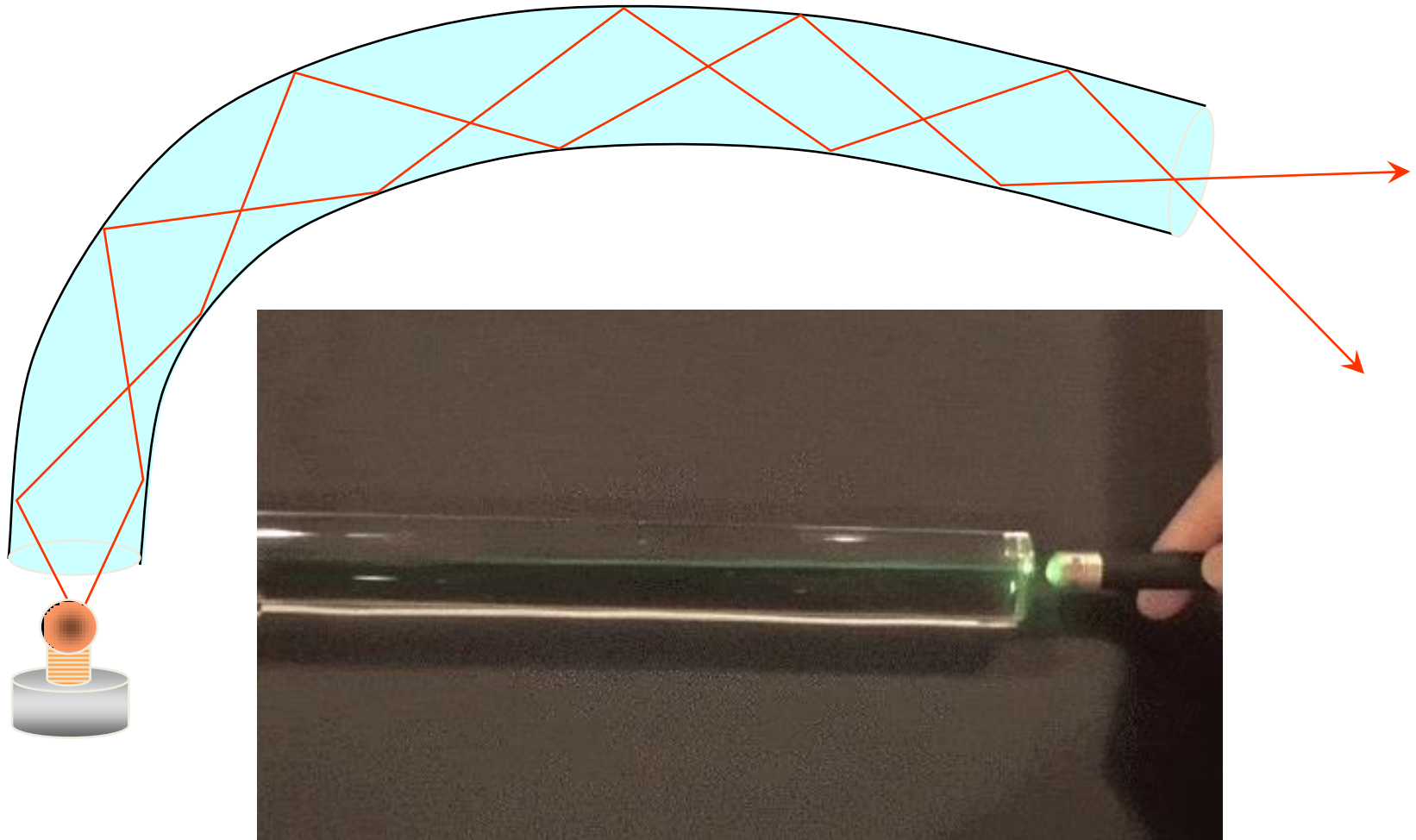
Princíp vedenia svetla optickým vláknom

$$NA = \sin \varphi = \sqrt{n_1^2 - n_2^2}$$

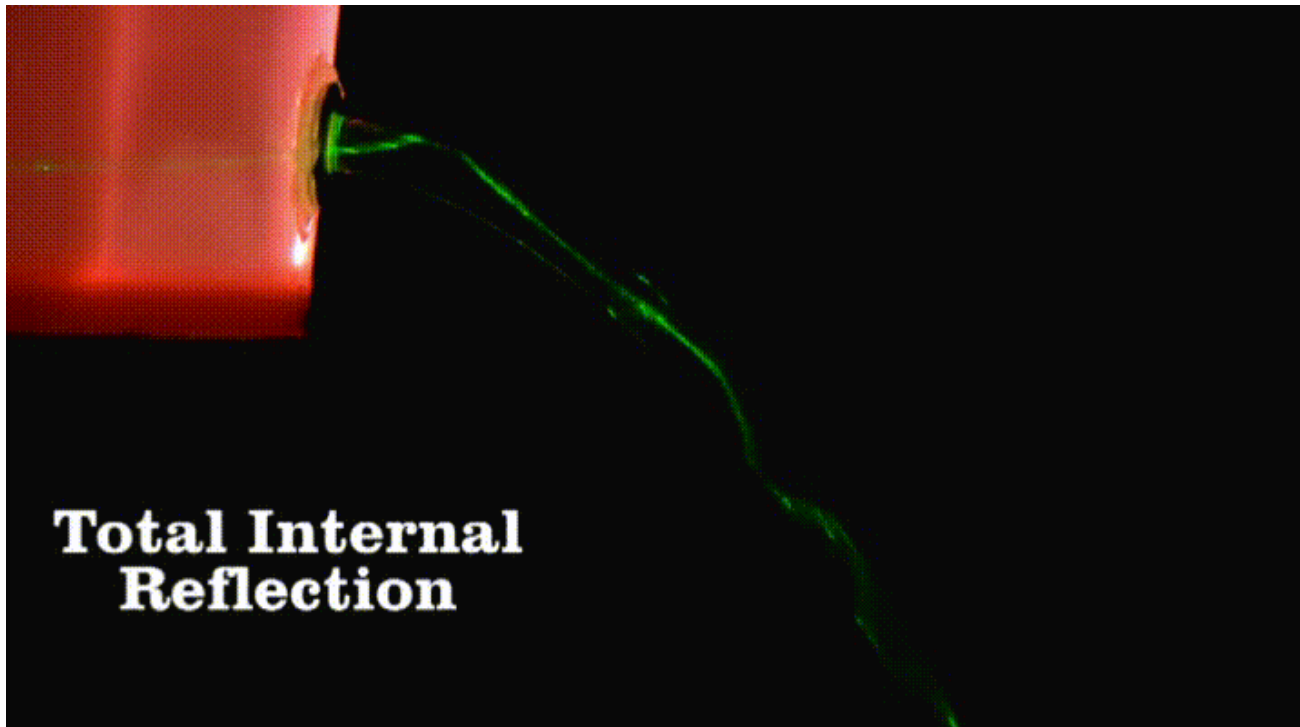
Princíp vedenia svetla optickým vláknom

Využitie totálneho odrazu svetla – prenos optického signálu dielektrickým prostredím (sklo, voda,..)

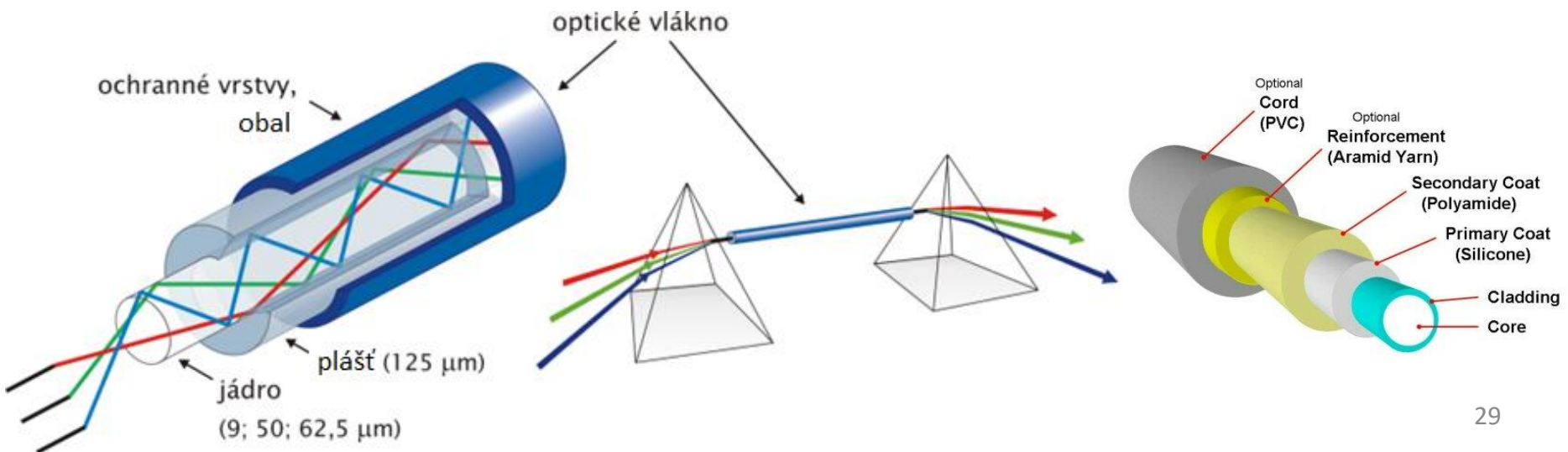
Využitie totálneho odrazu svetla – prenos optického signálu dielektrickým prostredím (sklo, voda,..)

- Prvý optický vlnovod - John Tyndall (1820-1893) - prírodovedec, filozof
  - Experiment (1870):
    - nádoba naplnená vodou a osvetlená voda, ktorá vyteká vedie svetlo (svetlo môže byť vedené dielektrickým prostredím)

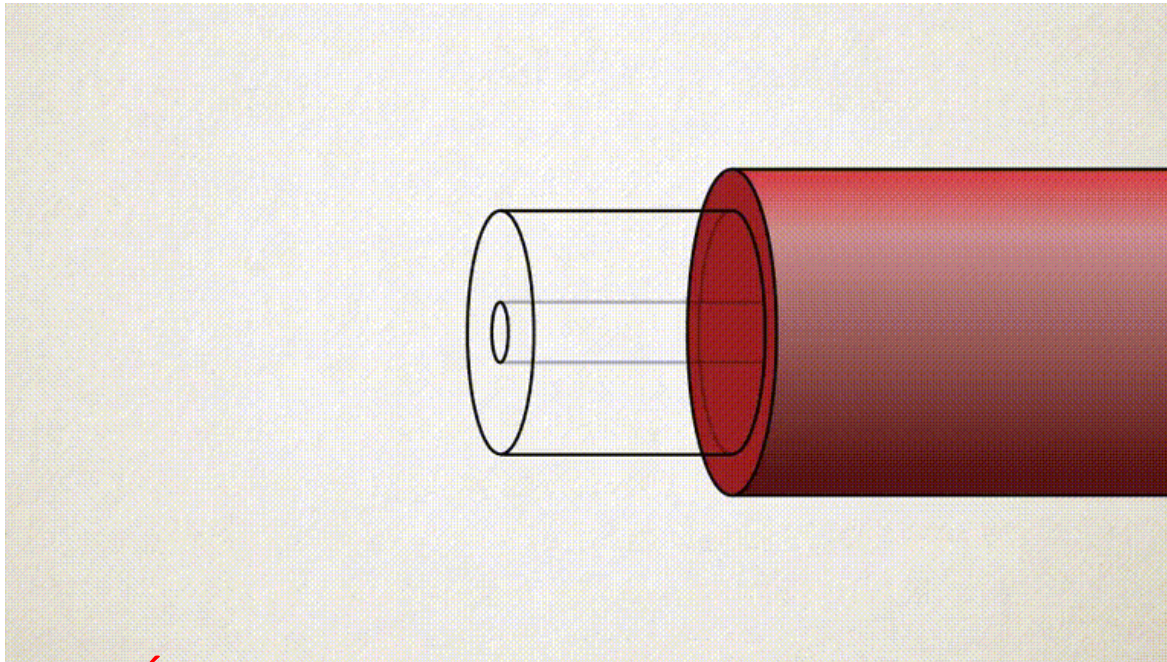

Zloženie optického vlákna

- **jadro** optického vlákna (core), n_1
  - zložené z jedného alebo viacerých sklenených vlákien (SiO_2), ktorými prechádza svetelný signál (môže byť aj iný materiál!!!)
- **plášť** optického vlákna (cladding), n_2
  - vyrobené spoločne s jadrom ako jedna časť
  - ochranná vrstva s nižším indexom lomu svetla ako má jadro
- **obal (ochranná vrstva)** optického vlákna (buffer coating)
  - vonkajšie ochranné puzdro (môže byť viacvrstvé)
  - môže byť spoločné pre viacej vlákien

Naviazanie optického signálu (žiarenia) do OV

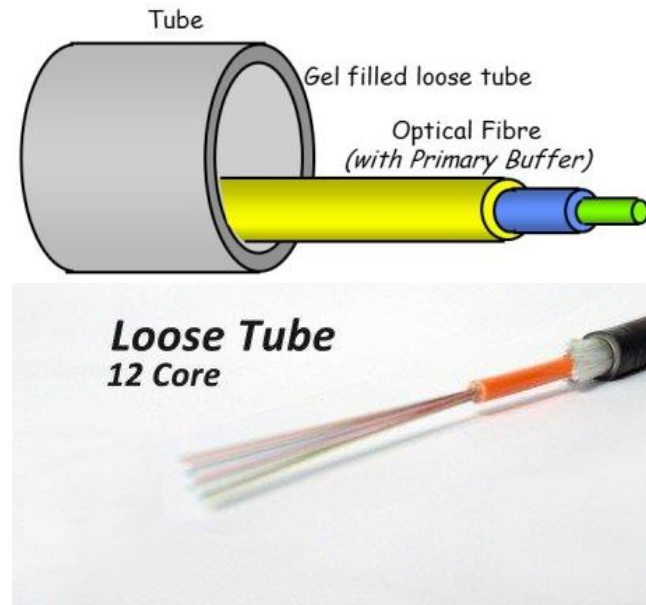
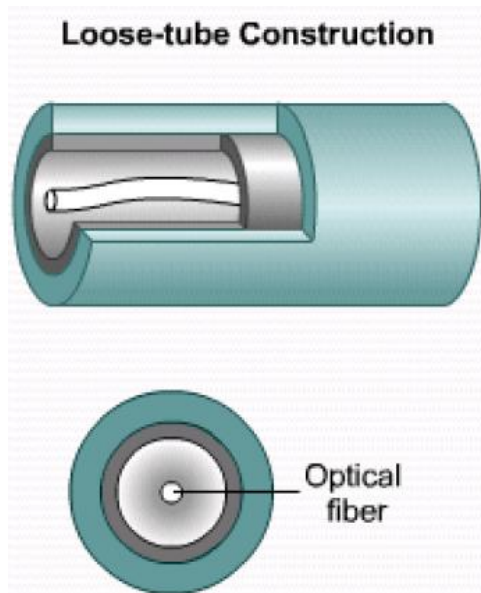

■ Teória šírenia vln (svetla) optickým vláknom (geometrická optika)

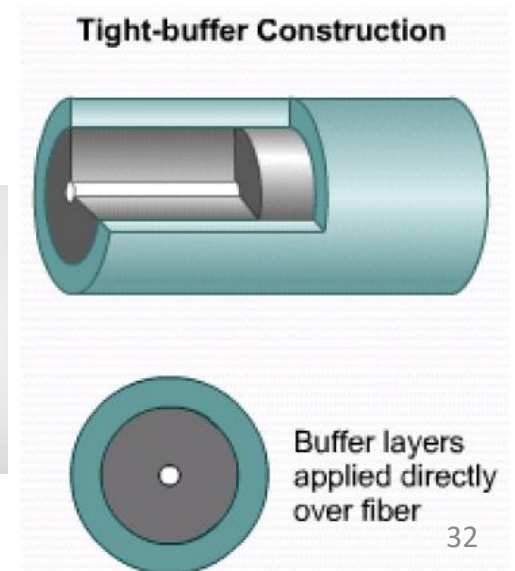
- Optické vlákno je v podstate valcový dielektrický vlnovod zhotovený z vhodného materiálu s nízkymi stratami, napríklad z kremičitého skla
- Je tvorené vnútorným jadrom, ktoré slúži k vedeniu prenášaného žiarenia
- Jadro je uložené vo vonkajšom obale — plášti, ktoré má nepatrne nižšiu hodnotu indexu lomu ako jadro
- Podmienkou šírenia svetla v jadre OV je $n_1 > n_2$ a uhol dopadu na rozhranie jadro plášť je väčší ako medzný uhol dopadu, t.j. dochádza k **totálnemu odrazu na rozhraní jadro-plášť OV**

Konštrukcia optického vlákna

- **voľná konštrukcia (Loose-tube)** optického vlákna
  - určené pre **náročné podmienky** vo vonkajšom prostredí
  - optické vlákna "**plávajú**" v robustnej trubici s nadmernou odolnosťou proti oderu, ktorá je naplnená **optickým gélom**
  - pretože ochranná trubica nemá priamy kontakt s vláknom, žiadne rozťahnutie alebo kontrakcie káblového materiálu nezapôsobí namáhanie vlákien (**odolnosť voči mikroohybom**)
  - **gél** taktiež pomáha **chrániť vlákna pred vlhkosťou**, čo robí tieto káble ideálne pre prostredie s vysokou vlhkosťou

- **tesná konštrukcia (Tight-tube)** optického vlákna
  - sú optimalizované pre **vnútorné aplikácie**
  - tu sa namiesto gélovej vrstvy, ktorá má „voľne uložený kábel“, **používa dvojvrstvový obal**
  - jeden z nich je **plastový** a druhý **vodotesný akrylát**
  - sú **ľahšie inštalovateľné**, pretože neexistuje gél, ktorý treba očistiť
  - vzhľadom k tomu, že vlákno nie je voľné „nepláva“, **pevnosť v ťahu nie je taká veľká** ako u voľnej konštrukcie
  - takýto kábel je ľahší a pružnejší a obvykle sa používa pre menej náročné aplikácie
    - lokálne siete LAN, SAN
    - spojenie P2P v mestách, budovách, továrňach, kancelárskych parkoch a na univerzitách

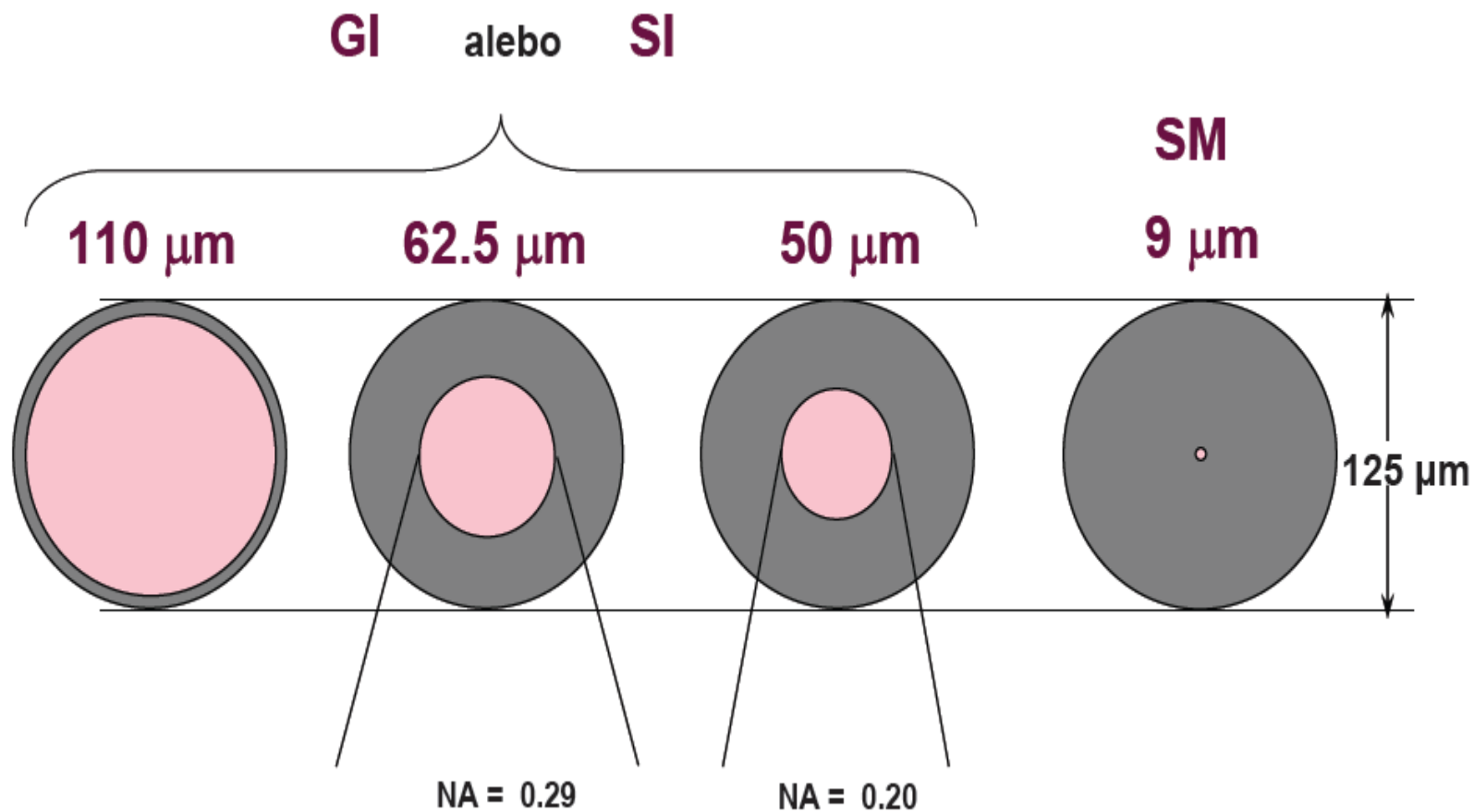

Rozdelenie optických vlákien

- **podľa aplikácií**
  - komunikačné vlákna
  - optické vláknové senzory (OVS)
  - pre aplikácie v medicíne
  - pre priemyselné aplikácie
  - pre počítačové siete
- **Podľa konštrukcie**
  - plastové
  - kombinované (jadro sklo, obal plast)
  - sklenené na báze SiO_2
  - špeciálne (úzko vymedzená oblasť využitia)
- **podľa zmeny indexu lomu jadra a plášťa optického vlákna**
  - so skokovou zmenou (Step Index, SI)
  - s plynulou zmenou (Graded Index, GI)
- **podľa počtu prenášaných vidov optickým vláknom**
  - mnohovidové (Multi Mode, MM)
  - jednovidové (Single Mode, SM)

Štandardné prierezy komunikačných optických vlákien

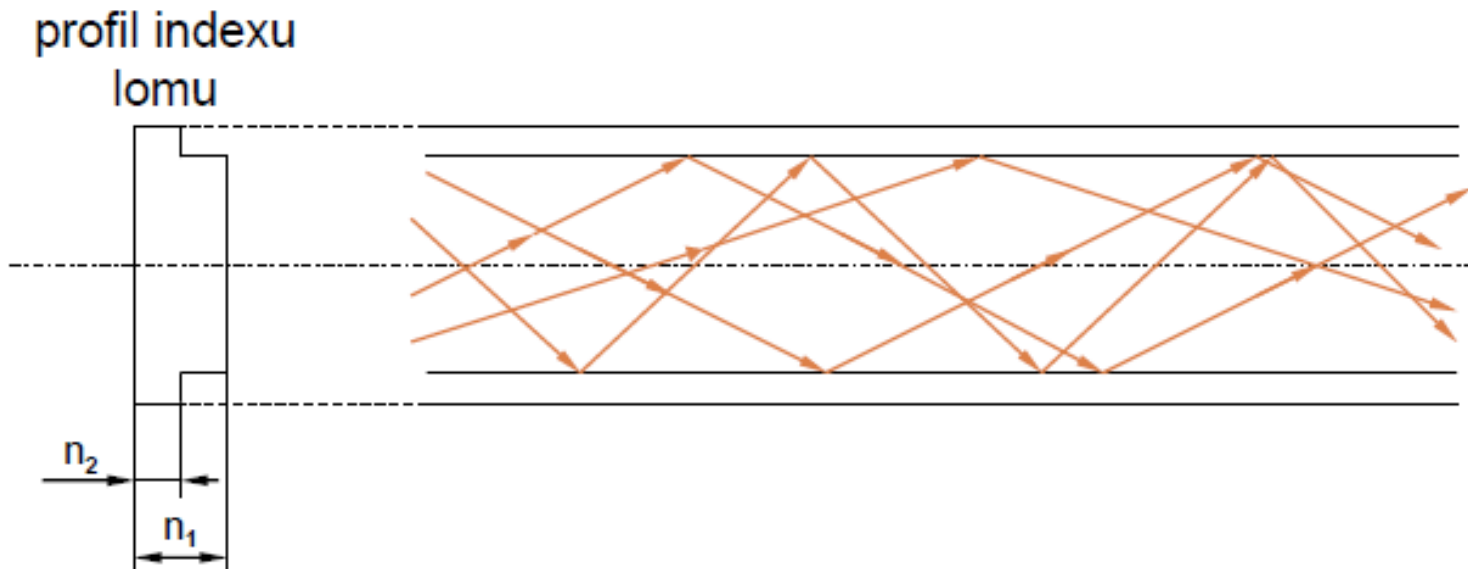

Mnohovidové optické vlákna

- majú hrubšie jadro – 62.5/125 μm alebo 50/125 μm
  - svetelný lúč má „viac priestoru“ a môže sa šíriť v jadre viacerými cestami
  - viacej módov - vidov (svetelných lúčov) pri prenose môže viesť k rušeniu signálu na strane prijímača
  - ako veličina skreslenia sa používa vidová (modálna) disperzia, ktorá sa udáva v ns/km a predstavuje rozdiel medzi najrýchlejším a najpomalším svetelným lúčom
- A. vyrábajú sa dva typy vlákien
- **mnohovidové** optické vlákno so **skokovou** zmenou indexu lomu (step-index multimode, SI MM)
  - **mnohovidové** optické vlákno s **plynulou** zmenou indexu lomu (graded-index multimode, GI MM)

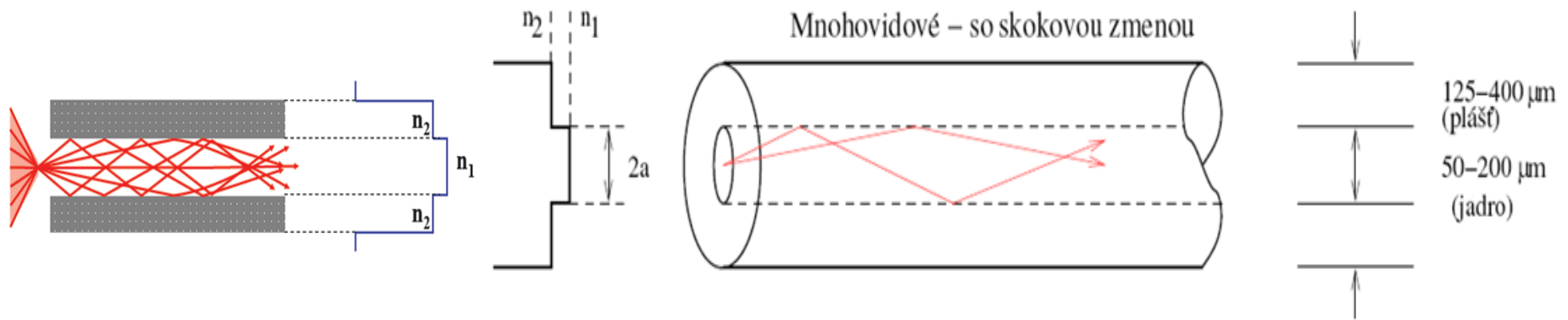
Step-Index VLÁKNO

- vlákno o **skokovou** zmenou indexu lomu, šírenie je založené na úplnom odraze na rozhraní jadro - plášť ($n_1 > n_2$).
- **vlastnosti:**
  - numerická apertúra NA v rozmedzí 0,3-0,6
  - **prenos signálov na menšie vzdialenosti** do 2000 m ($\lambda=850$ nm)
  - sú **ekonomickejšie** s použitím lacnejších konektorov a lacnejších aktívnych zariadení – LED vysieláče a pod.
  - **nevýhodou** je najmä starnutie plášťa, väčšie straty a nižšia teplotná odolnosť

- Mnohovidové stupňovité optické vlákna – SI MM (Step Index Multi Mode)

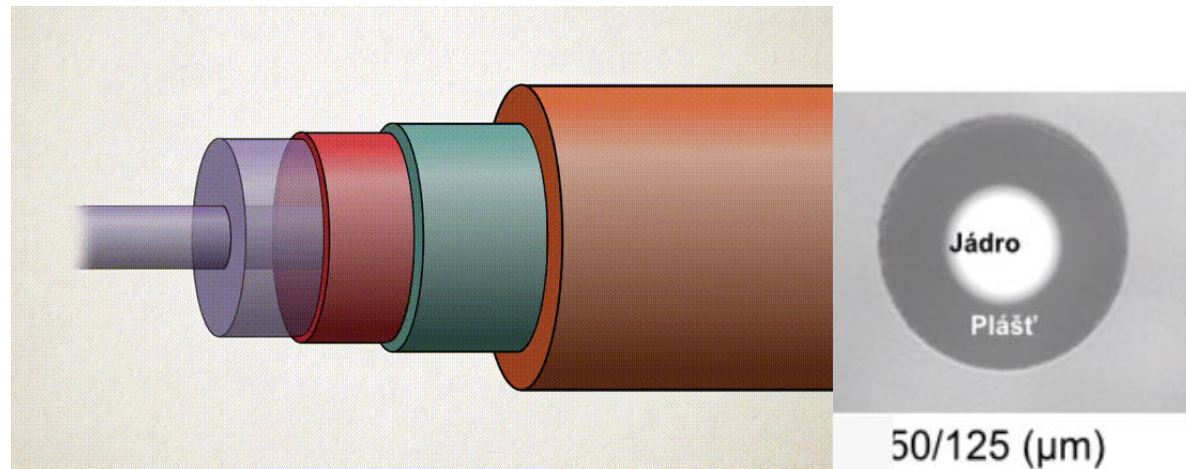
- Šírenie lúčov

- Typický priemer jadra u tohto typu vlákna je $50/125 \mu\text{m}$ a $62,5/125 \mu\text{m}$

- Numerická apertúra NA v rozsahu $0,3-0,6$

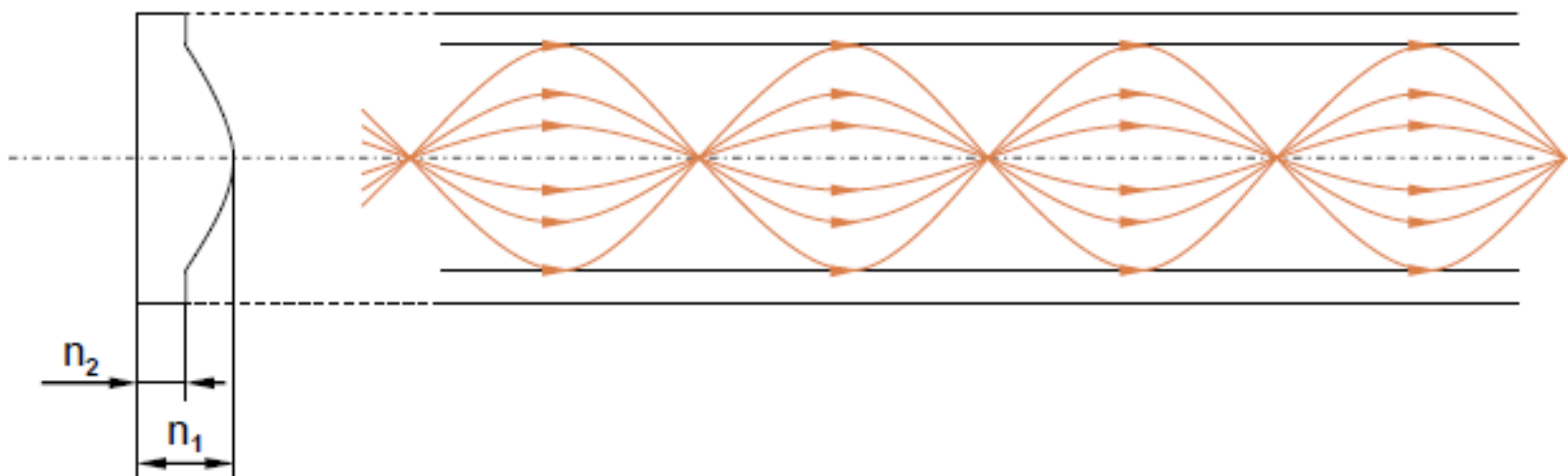
- Vlnová dĺžka $0,85 \mu\text{m}$

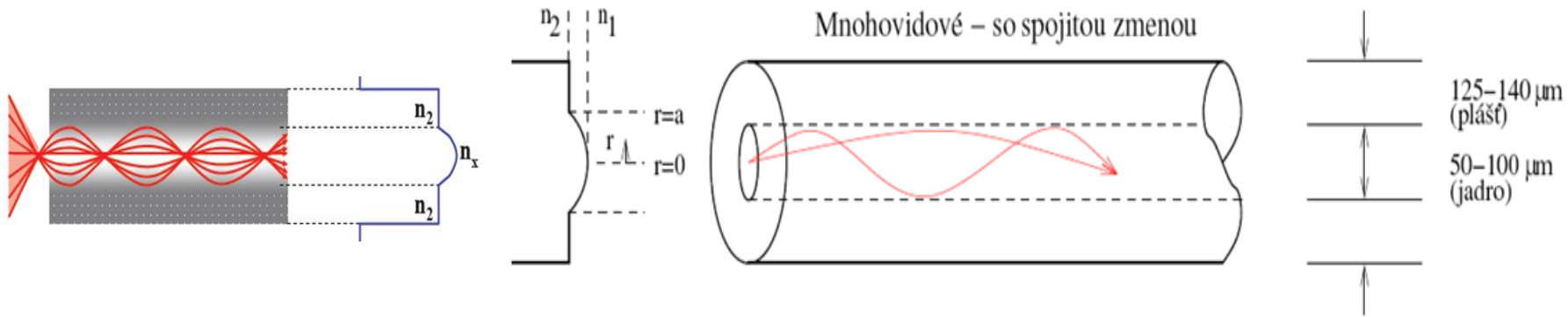
Graded-Index VLÁKNO

- vlákno s **plynulou** zmenou indexu lomu
- **vlastnosti:**
  - lepšie vedie optický signál - má nižší útlm aj menšiu vidovú disperziu
  - má špeciálnu úpravu profilu indexu lomu jadra
  - typický profil tohto vlákna s priemerom jadra $62.5\mu\text{m}$ (používa sa taktiež priemer $50\mu\text{m}$)
  - vlákno sa využíva pre vlnové dĺžky 850 a 1300 nm

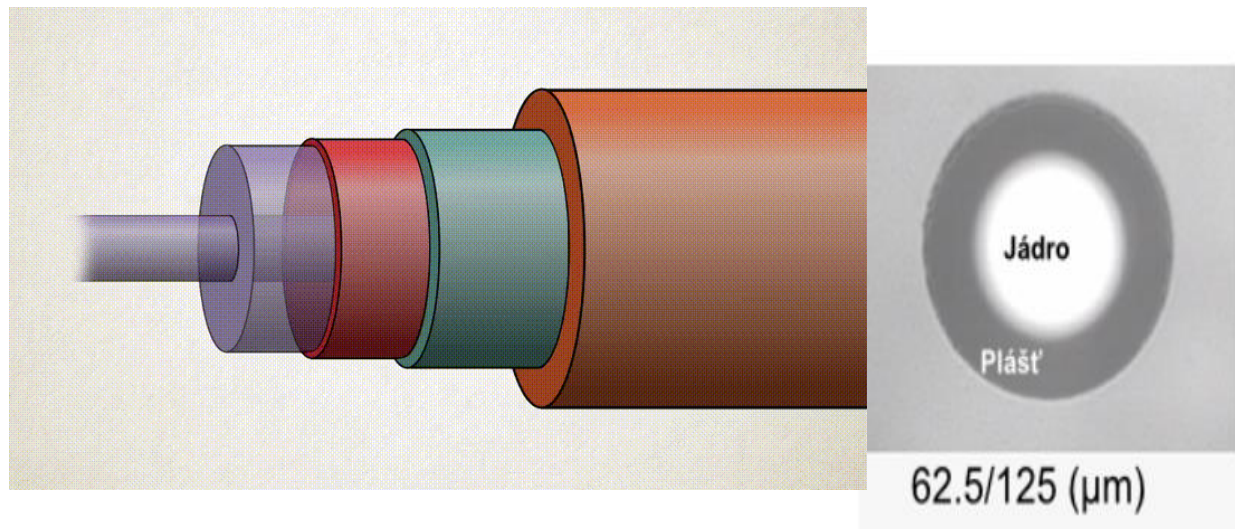
profil indexu
lomu

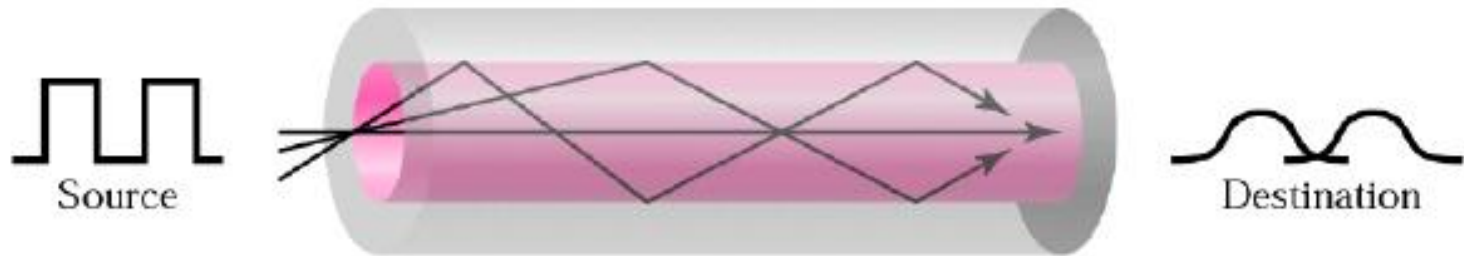
- Mnohovidové gradientné optické vlákna – GI MM (Graded Index Multi Mode)
  - Šírenie lúčov

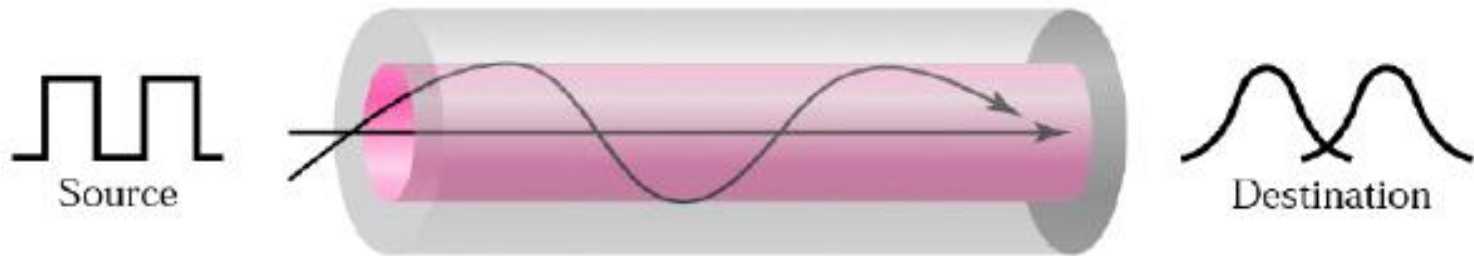
- Typický priemer jadra u tohto typu vlákna je $50/125 \mu\text{m}$ a $62,5/125 \mu\text{m}$
- Numerická apertúra NA v rozsahu $0,18-0,24$
- Vlnová dĺžka $0,85$ a $1,3 \mu\text{m}$

ROZDIELY NA STRANE PRIJÍMAČA

a. Multimode, step-index

b. Multimode, graded-index

KATEGÓRIE MM VLÁKIEN

- označujú sa **OM-x**
- parametre, **ktorými sa líšia jednotlivé stupne** sú priemer a minimálna šírka pásma počítaná na kilometer (minimum modal bandwidth MHz×km) a tie sa navyše ešte líšia podľa vlnovej dĺžky zdroja a či je zdrojom LEDka alebo laser (LD)

kategorie	průměr vlákna [μm]	1000Base-SX [m]	10GBASE-S [m]	40GBASE-SR4 [m]	100GBASE-SR4 [m]
OM1	62,5	275	33	N/A	N/A
OM2	50	550	82	N/A	N/A
OM3	50	N/A	300	100	100
OM4	50	N/A	500	150	150

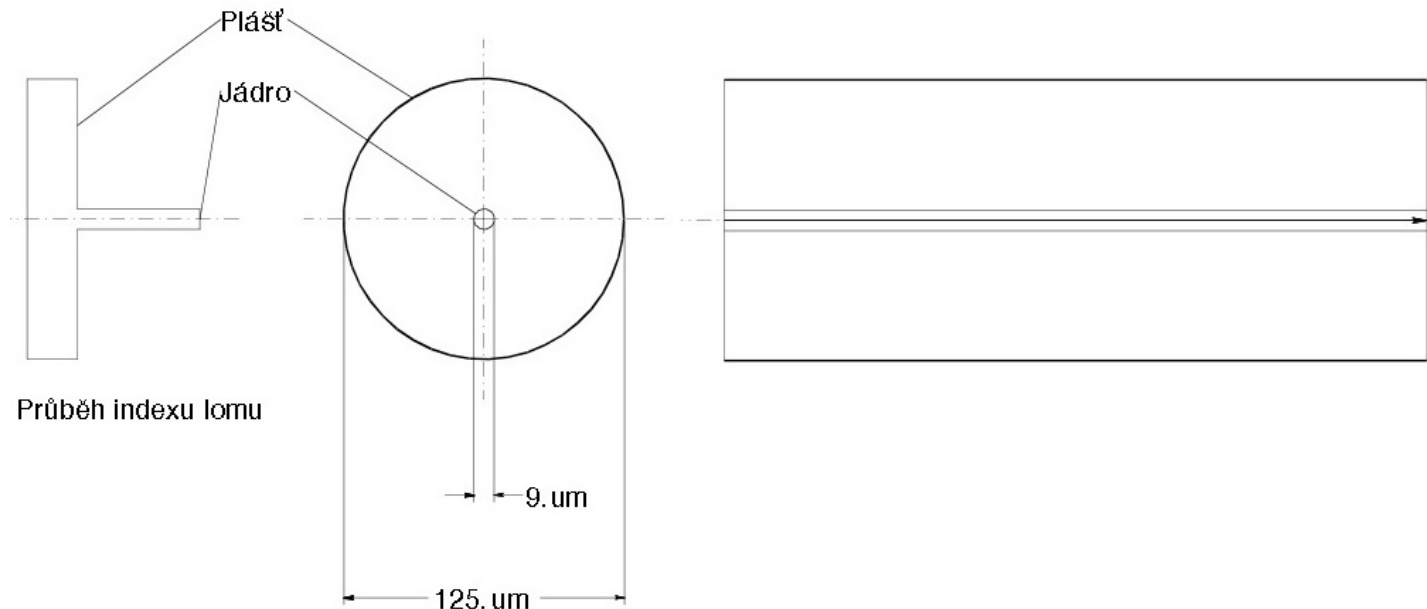
- ako je vidieť "staré" 62.5μm vlákno OM1 je pre gigabit skoro problém a o vyšších rýchlostiach ani nehovoriac
- OM-2 (až OM-4) nič moc pre LEDkové zdroje, s lasermi je to lepšie, ale zase cena OM-3 a OM-4 vlákna je zase vyššia

ZHRNUTIE MM VLÁKIEN

- pracovná vlnová dĺžka 850 a 1310 nm s LED zdrojmi
- prenosová rýchlosť 1 až 10 Gb/s LD
- nižšie náklady na konenktorovanie
- nižšie náklady na inštaláciu
- nižšie náklady na systém
- nižšia šírka pásma
- vyššie straty (útlm)
- vyššia cena vlákien
- vzdialenosť do 2000 m
- použitie:
  - LAN, SAN, dátové centrá, podniky,...

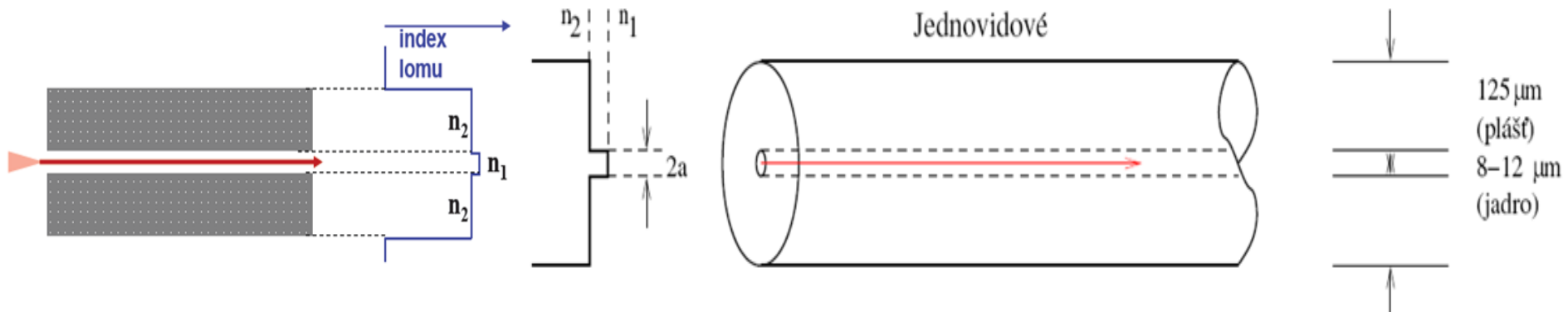
Jednovidové optické vlákna

- je vlákno s malým polomerom jadra, ktoré **vedie iba základný vid**
- pojem vid možno v tomto prípade stotožniť s pojmom lúč
- priemer jadra 5-10/125 μm
  - s ohľadom na numerickú apertúru a problémy s naviazaním optického výkonu do jadra, je zvyčajne priemer jadra 9 μm
- numerická apertúra v rozsahu 0,08-0,15
- vlákna majú na parametre len dve kategórie **OS1** a **OS2**

- Jednovidové stupňovité optické vlákna – SI SM (Step Index Single Mode)

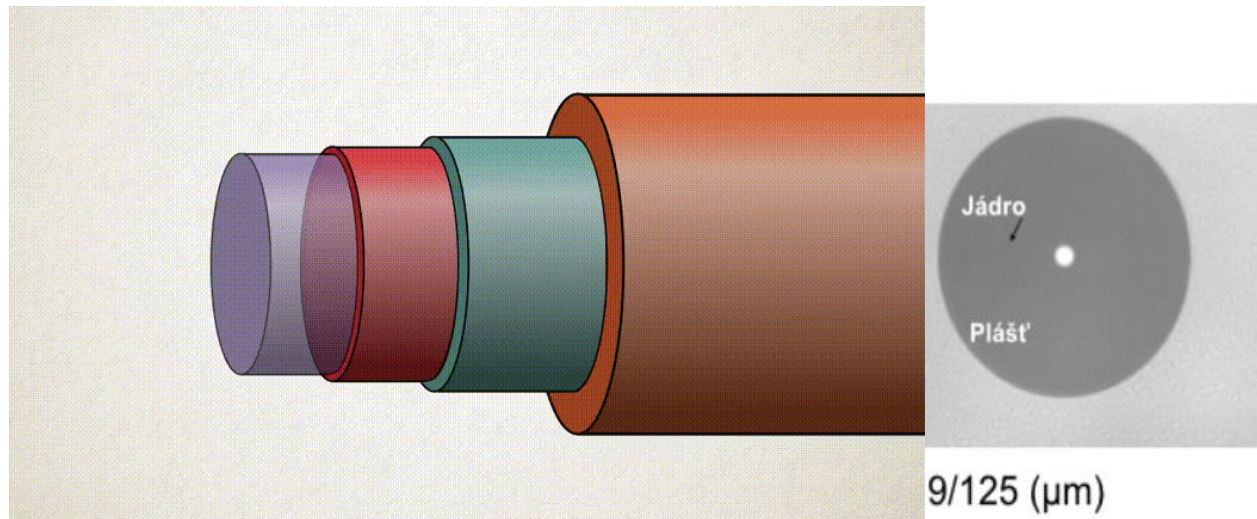
- Šírenie lúčov

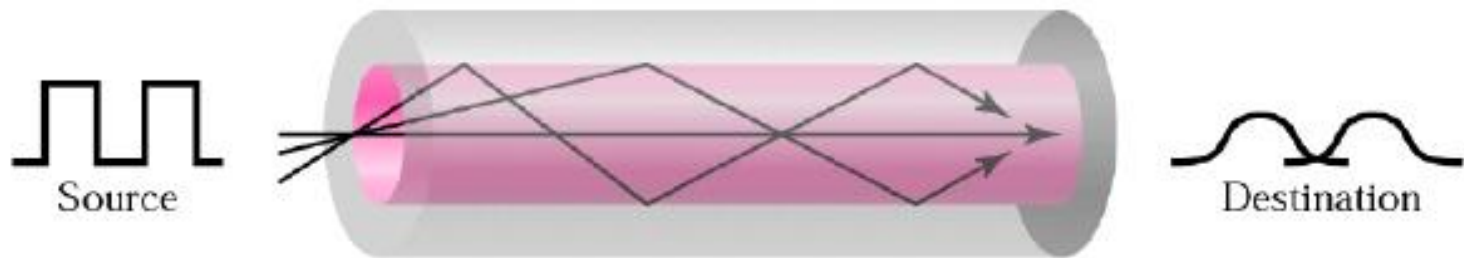
- Typický priemer jadra u tohto typu vlákna je **9/125** μm a

- Numerická apertúra NA v rozsahu 0,08–0,154

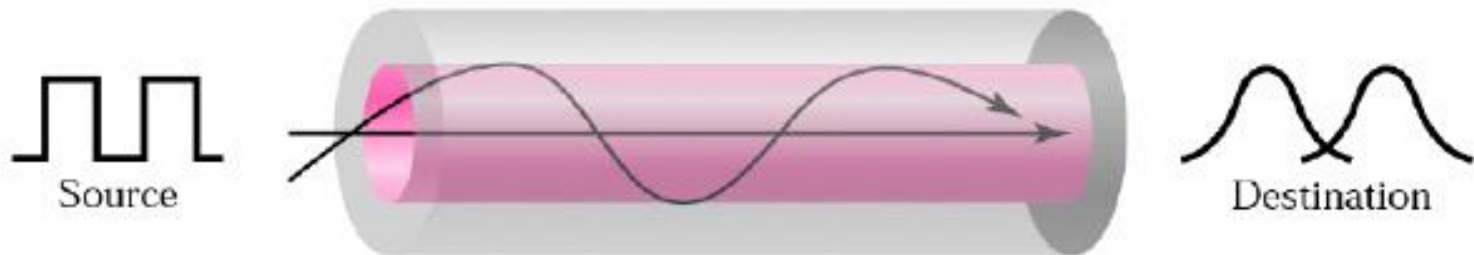
- Vlnová dĺžka 1,3 a 1,55 μm

ROZDIELY NA STRANE PRIJÍMAČA

a. Multimode, step-index

b. Multimode, graded-index

c. Single-mode

KATEGÓRIE MM a SM VLÁKIEN

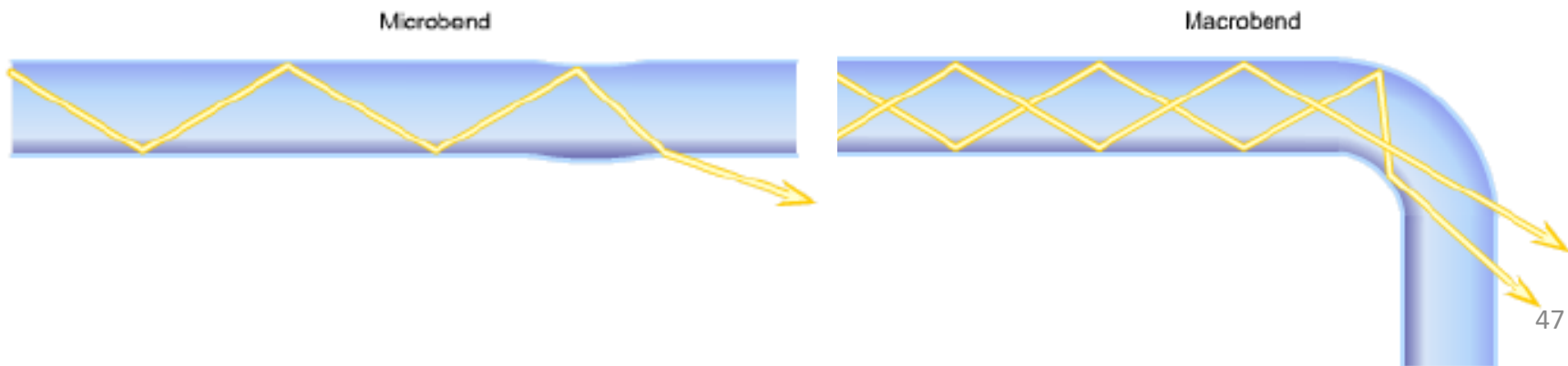
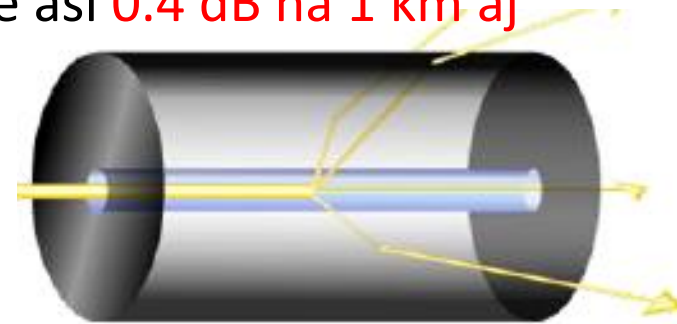
	Typical Wavelength	1 Gig Typical Distance Limitation	10 Gig Typical Distance Limitation	100 Gig Typical Distance Limitation
OM1, 62.5/125 Multimode	850/1310nm	280m (918ft)	33m (108ft)	n/a
OM2, 50/125 Multimode	850/1310nm	550m (1,804ft)	82m (269ft)	n/a
OM3, 10Gig Rated 50/125 Multimode	850/1310nm	800m (2,624ft)	300m (984ft)	100m (328ft)
OM4, 100Gig Rated 50/125 Multimode	850/1310nm	1040m (3,411ft)	550m (1804ft)	150m (492ft)
OS1/OS2, 9/125 Single mode	1310/1550nm	100km (62miles)	70km (43.5miles)	40km (25miles)

	Type	Core / Cladding (um)	Fast Ethernet 100Mb	Gigabit GbE	10Gigabit 10GbE	40Gigabit 40GbE	100Gigabit 100GbE
Multimode	OM1	62.5 / 125	2km	275m	33m	-	-
	OM2	50 / 125	2km	550m	82m	-	-
	OM3	50 / 125	2km	800m	300m	100m	100m
	OM4	50 / 125	2km	1100m	400m	150m	150m
Singlemode	OS1/OS2	9 / 125	40km	100km	40km	40km	40km

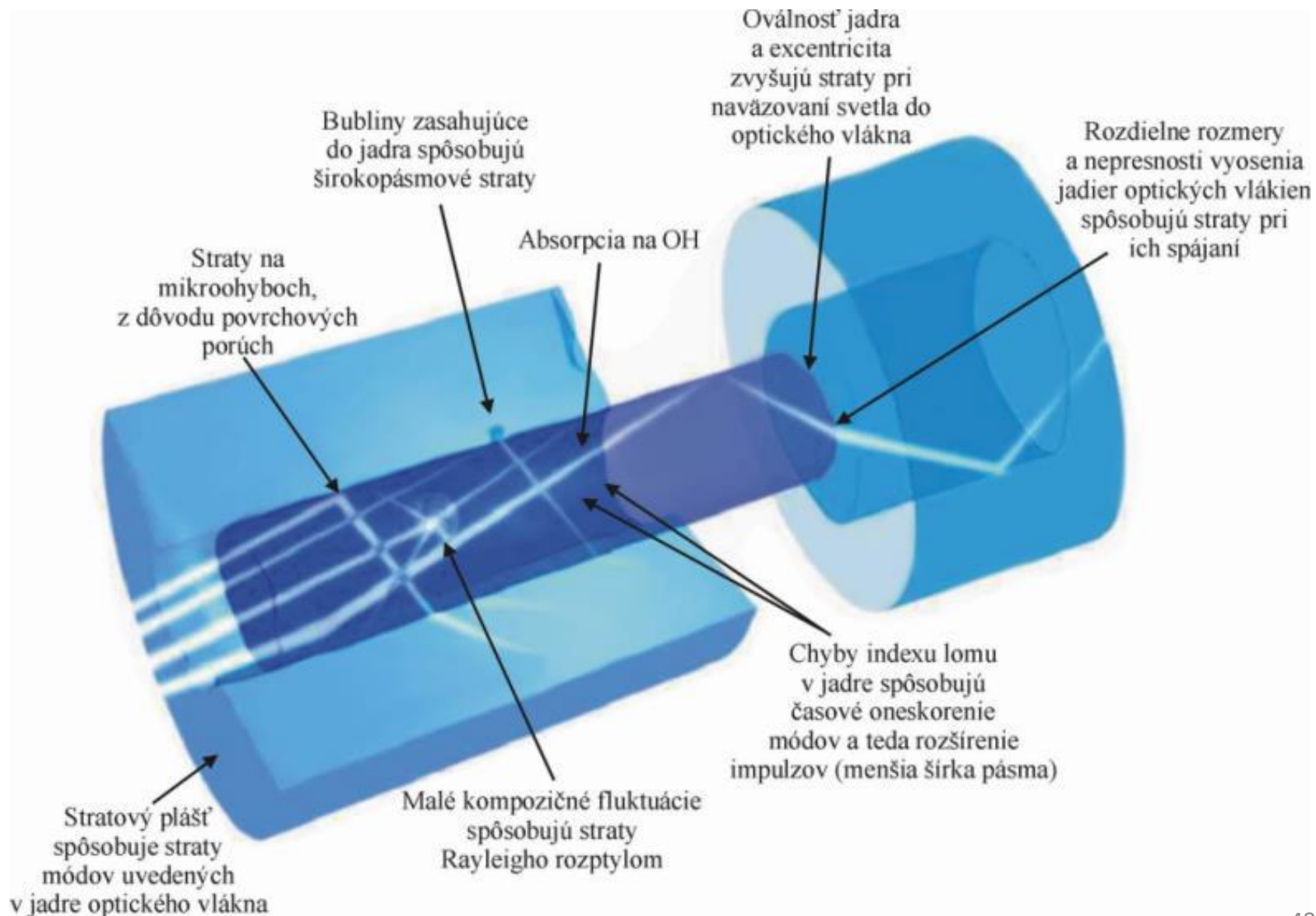
ÚTLM OPTICKÉHO VLÁKNA

α (dB/km)

- pri najkvalitnejších vláknach (jednovidové) je asi **0.4 dB na 1 km aj menej (OS2)**
- **vnútorný** – spôsobený nečistotou vo vlákne
  - rozptyl - vzniká nepresnosťami pri výrobe
  - absorpcia - vzniká nečistotami v materiáli (hydroxidy OH⁻)
- **vonkajší** – spôsobený vonkajšími mechanizmami
  - makroohyby (macrobending) - vzniká nevhodným ohybom vlákna
  - mikroohyby (microbending) - vzniká drobnými nerovnosťami na vlákne

Obr. Útlm optického vlákna α (dB/km)

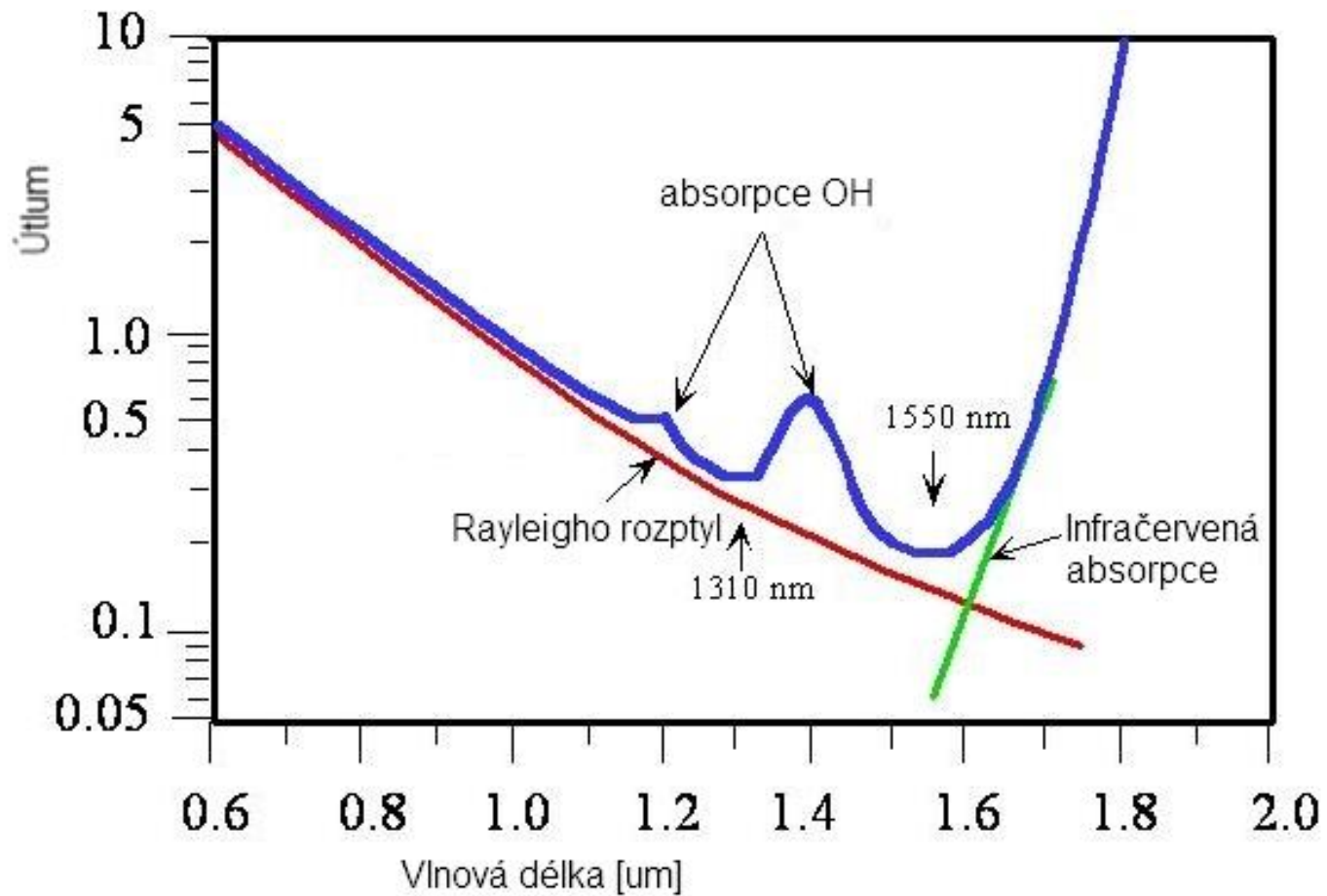
Obr. Útlm optického vlákna a komponentov

Tabuľka zobrazuje maximálne prípustné hodnoty* pre kľúčové komponenty:

Komponent	Vlnová dĺžka	Maximálny útlm
Konektor	Všetky	0,75 dB
Spojka	Všetky	0,3 dB
Multimode káble (OM3, OM4)	850nm (base-S protokoly)	3,5 dB/km
	1300nm (base-L protokoly)	1,5 dB/km
OS1 káble	1310 a 1550nm	1 dB/km
OS2 káble	1310 a 1550nm	0,4 dB/km

* V zmysle relevantných noriem

Obr. Útlm optického vlákna α (dB/km)

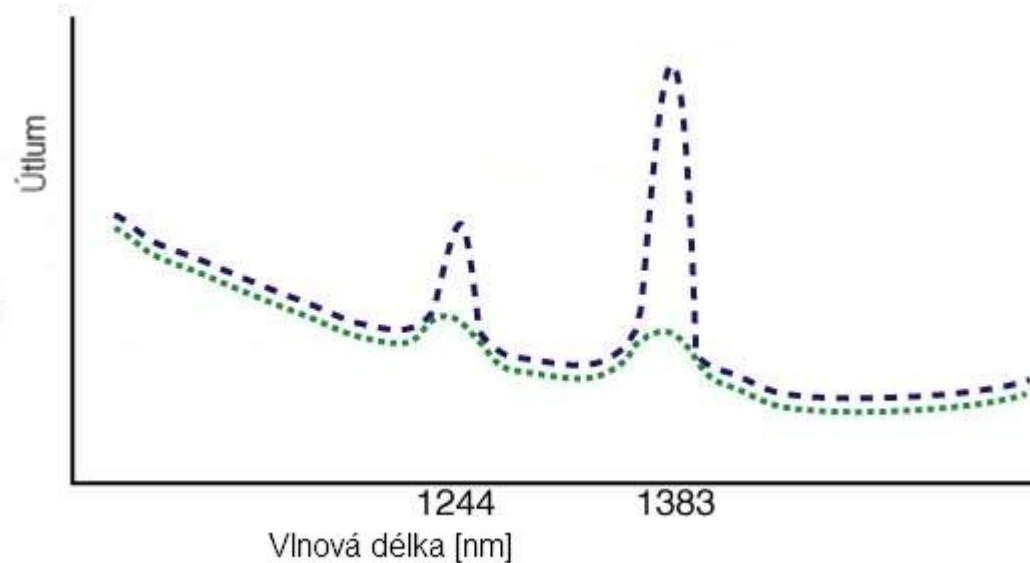

Odporúčania ITU – T (G.652-G657)

Medzinárodná telekomunikačná únia ITU (International Telecommunication Union) definuje v optickej komunikácii štandardy, ktoré určujú geometrické, prenosové a mechanické požiadavky na jednotlivé optické vlákna

- najdôležitejšie odporúčania sú:
- **G.652** - označuje klasické jednoividové vlákna s priermi 9/125 μ m
  - vlákna s tzv. vnoreným indexom lomu, tzn. že index lomu plášťa je v blízkosti jadra nižšia ako je to v inej časti plášťa, tvorí špeciálnu skupinu
  - vlákna G.652 sú **bez posunutia disperzie** (non-DSF)
  - **G.652a** alebo **G.652b** - základný typ SM vlákna (priebeh útlmu zodpovedá modrej krivke na obrázku vyššie)
    - sú robené **hlavne pre 1310nm**
  - **G.652c** - jedná sa o nový typ vlákna, ktoré je schopné na rozdiel od G.652 využívať celé dostupné SPEKTRUM vlnových dĺžok, vrátane rozsahu **1360 nm až 1460 nm**
  - **G.652d** - je úplne kompatibilný so všetkými vláknami G.652

- **G.652c** alebo **G.652d** tzv. low water peak vlákno má útlmové špičky znížené

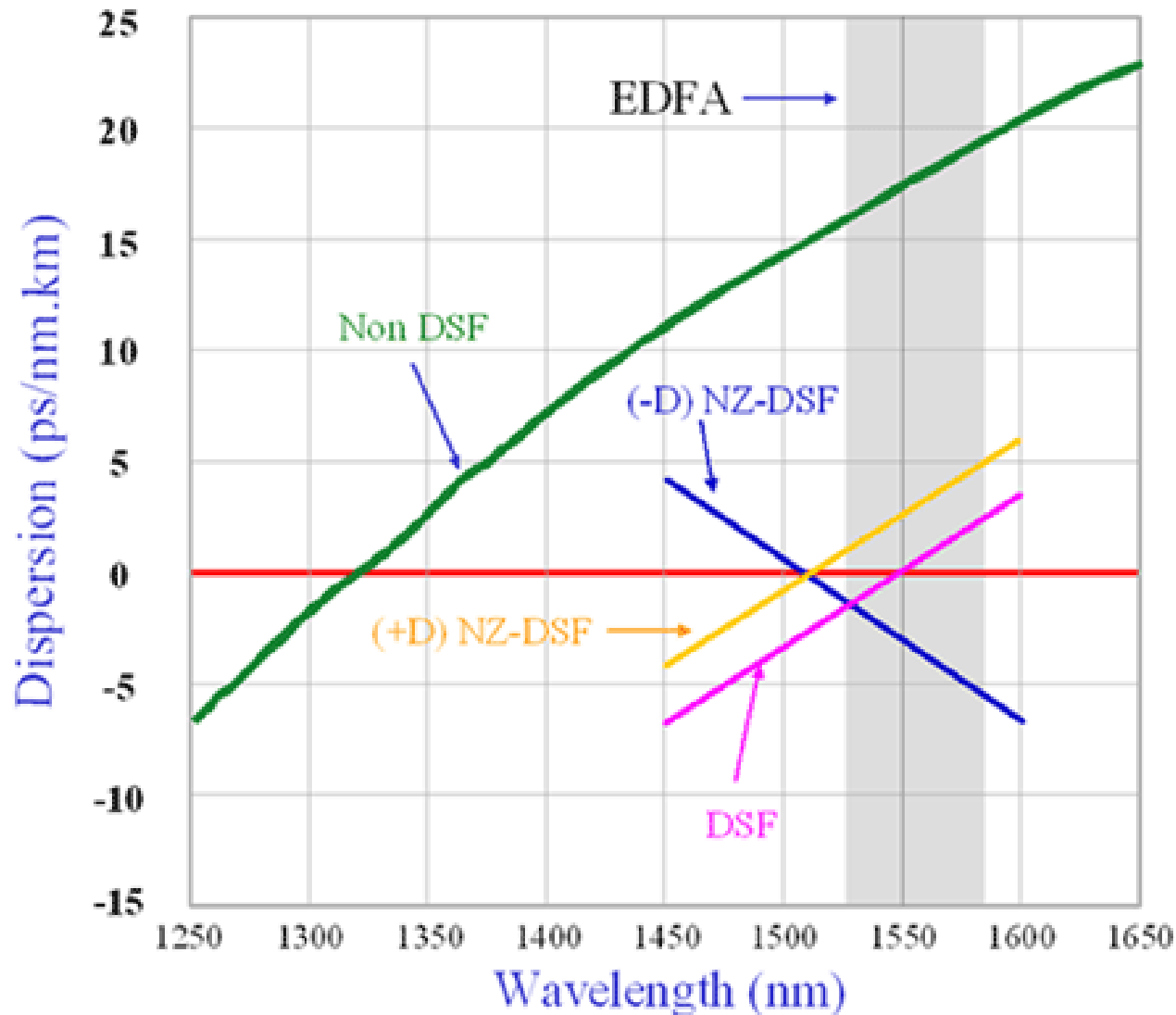

- **G.653** - označujú sa ako DSF (Dispersion Shifted Fiber) a boli vyrobené so zámerom potlačiť chromatickú disperziu pri vlnovej dĺžke 1550 nm
  - svoje uplatnenie našli pri prenose na **veľké vzdialenosti** a majú **veľkú prenosovú rýchlosť**
  - **nevýhodou** je prekrývanie jednotlivých vlnových dĺžok a tým vytváranie presluchoch pri použití vlnového multiplexu (veľký problém pri DWDM)

- **G.654** - ide o špeciálnu variantu základných vlákien G.652, tzv. CSF (Cut off Shifted Fiber)
  - sú navrhnuté pre **veľmi nízky útlm** v spektrálnej časti **1550 nm**
  - ide o náročné vlákna používané pre **prenosy na dlhých trasách**, svoje uplatnenie nachádzajú ako napríklad podmorské káble
- **G.655** - štandardizuje typ vlákna s **posunutou nenulovou disperziou** NZ-DSF, ktoré sú prispôsobené pre prenos v pásme **1550 nm**
  - vlákna sa uplatňujú pri **prenosoch na veľkú vzdialenosť** kvôli ich vysokej prenosovej rýchlosti
  - sú využívané na prevádzku technológie DWDM (Dense Wavelength Division Multiplexing)
- **G.656** - norma pre vlákna NZ-DSF (Non Zero-Dispersion Shifted Fiber) a to buď +D alebo -D (kladná alebo záporná disperzia)
  - najmodernejšie vlákna pre CWDM a DWDM systémy
- **G.657** - je vlákno **necitlivé na makroohyby** (to sú ohyby ktoré urobíme na vlákne my pri montáži a pod., mikroohyby vznikajú pri výrobe)
  - v tomto prípade neznamena, že vyššie číslo normy je lepšie, vlákno **G.657a** zodpovedá **G.652d**

DISPERZIA OPTICKÉHO VLÁKNA

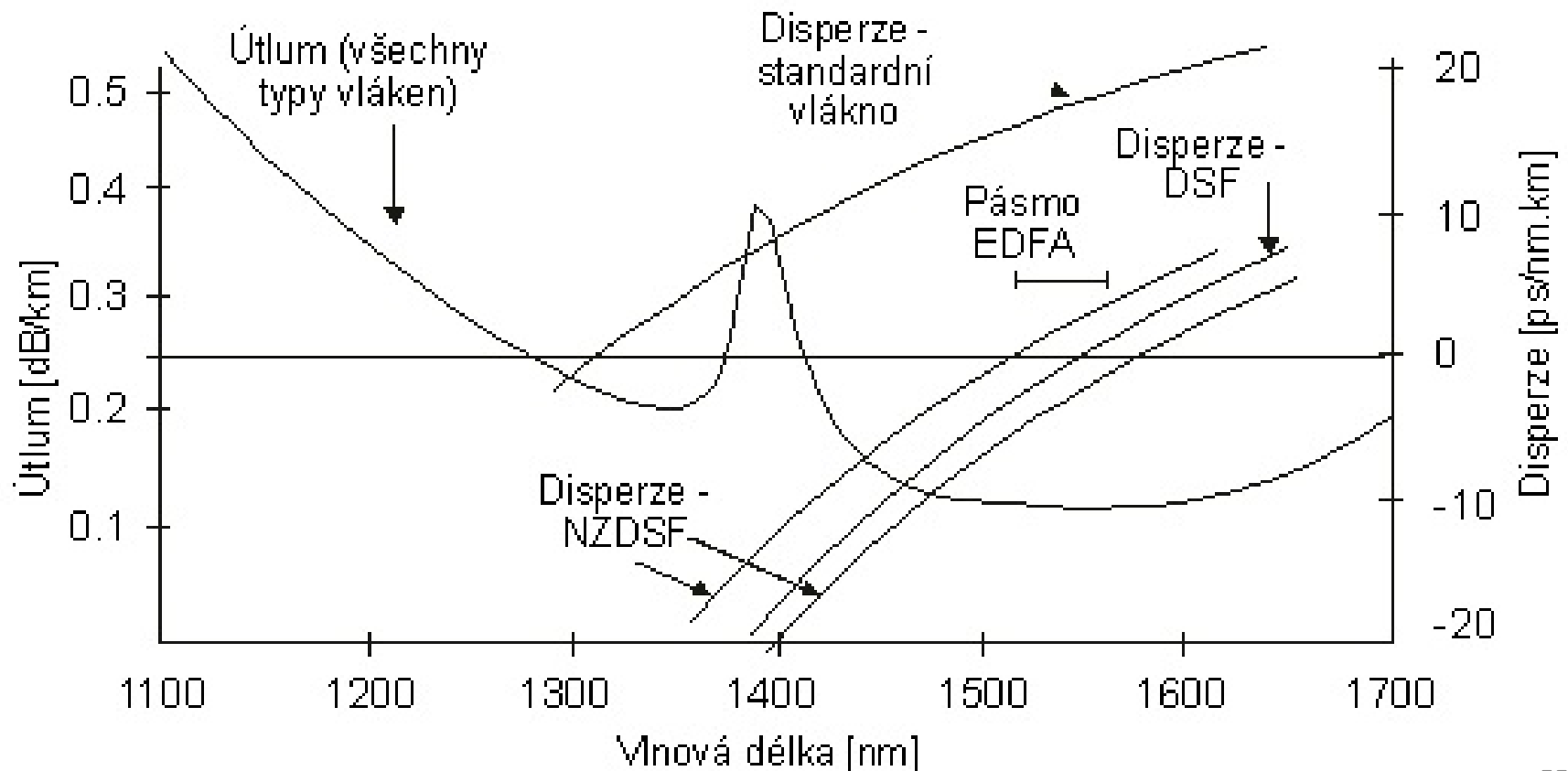
(ps/nm.km)

ZÁVISLOST MERANÉHO ÚTLUMU A DISPERZIE NA VLNOVÉ DĚLKY

Typy jednovídrových vláken :

- 1) standardní (SSMF) G.652
- 2) vlákno s posunutou disperzí (DSF) G.653
- 3) s nenulovou disperzí (NZDSF) G.655

ZHRNUTIE SM VLÁKIEN

- pracovná vlnová dĺžka 1310 a 1550 nm s LD zdrojmi
- prenosová rýchlosť 1 až 10 Gb/s s LD
- prenosová rýchlosť 10 Gb/s + s DWDM
- vyššie náklady na konektorovanie
- vyššie náklady na inštaláciu
- vyššie náklady na systém
- väčšia šírka pásma
- nízke straty (útlm)
- nižšia cena vlákien
- vzdialenosť 60 km +
- použitie:
  - WAN, MAN, prístupové siete, campus,...

Výhody použitia optického vlákna

- **prenos signálu na veľké vzdialenosti:**
  - nízky útlm a vysoká integrita prenášaného signálu umožňuje optickým systémom prenosi na väčšie vzdialenosti, ako tomu je u metalických vedení
  - zatiaľ čo u bežných medených vodičov je nutné použitie signálových zosilňovačov u optických trás nie sú výnimkou úseky po 100 km bez aktívnych prvkov, pričom sa tieto vzdialenosti novými technológiami neustále zvyšujú
- **väčšia šírka pásma, menší priemer a nižšia hmotnosť:**
  - nezrovnateľne vyššia šírka pásma optického vlákna umožňuje prenos podstatne vyššieho množstva informácií než po celom káblovom zväzku medených párov
  - menší priemer a nižšia hmotnosť sa prejavuje aj v nižších nárokoch na trasu a inštalačnú technológiu

■ dielektricitá:

- optické káble v nemetalickom prevedení plášťa umožňujú využívať prenos informácie v prostrediach s vysokým stupňom elektrického alebo vysokofrekvenčného zamorenia
- je možné ich inštalovať napr. v tesnom susedstve s rozvodmi elektrickej energie, pričom nedochádza k obmedzeniu prenosových alebo bezpečnostných parametrov

■ bezpečnosť:

- vzhľadom k tomu, že pre prenos informácie sa nevyužívajú elektronické princípy, je optické vlákna veľmi obtiažne „odpočúvať“
- akékoľvek prerušenie vlákna je ľahko detekovateľné

ŠPECIFIKÁCIA OPTICKÝCH VLÁKIEN

- **optické vlákna sú špecifikované** tvarom priemeru jadra a priemerom plášťa svetlovou (jednotkou je mikrometer)
  - **8/125**: jednoividové optické vlákno, veľmi drahé, vhodné pre vlnové dĺžky 1300 nm alebo 1550 nm
  - **50/125**: najpoužívanejšia konfigurácia, vhodné pre 850 nm alebo 1300nm
  - **62.5/125**: najpoužívanejšia konfigurácia, vhodné pre 850 nm alebo 1300 nm
  - **100/140**: špecifikácia IBM pre siete Token-Ring

AKÉ VLÁKNO SI VYBRAŤ

- v bežných LAN sieťach by som si vybral kábel s G.657 vláknom
- pre tranzitný ISP (poskytovateľ internetového pripojenia), kde sa nedá do budúcnosti očakávať opätovná pokládka káblov by som si vybral z vlákien pre DWDM (G.656)
- pokiaľ by som mal dnes niečo ťahať v „optike“, vybral by som si kábel so singlemodovým vláknom
  - vďaka tomu, že sa „singlu“ vyrobí niekoľkonásobne viac ako „multimodu“, je vlákno aj cez drahšiu technológiu výroby, lacnejšie
  - aj keď sú aktívne prvky pre „singl“ drahšie kvôli nutnosti použitia lasera (LD) namiesto LED, ide len o pár percent (opäť dané tým, že sa ich vyrába omnoho viac)
  - je to jednoducho stávka na budúcnosť
  - možnosti „singlu“ sú jednoducho úplne inde

VÝVOJ ŠTANDARDOV SIETE ETHERNET NA DOSIAHNUTIE VYŠŠÍCH RÝCHLOSTÍ

The Evolution of Ethernet Standards to Meet Higher Speeds

Date	IEEE Std.	Name	Data Rate	Type of Cabling
1990	802.3i	10BASE-T	10 Mb/s	Category 3 cabling
1995	802.3u	100BASE-TX	100 Mb/s*	Category 5 cabling
1998	802.3z	1000BASE-SX	1 Gb/s	Multimode fiber
	802.3z	1000BASE-LX/EX		Single mode fiber
1999	802.3ab	1000BASE-T	1 Gb/s*	Category 5e or higher Category
2003	802.3ae	10GBASE-SR	10 Gb/s	Laser-Optimized MMF
	802.3ae	10GBASE-LR/ER		Single mode fiber
2006	802.3an	10GBASE-T	10 Gb/s*	Category 6A cabling
2015	802.3bq	40GBASE-T	40 Gb/s*	Category 8 (Class I & II) Cabling
2010	802.3ba	40GBASE-SR4/LR4	40 Gb/s	Laser-Optimized MMF or SMF
	802.3ba	100GBASE-SR10/LR4/ER4	100 Gb/s	Laser-Optimized MMF or SMF
2015	802.3bm	100GBASE-SR4	100 Gb/s	Laser-Optimized MMF
2016	SG	Under development	400 Gb/s	Laser-Optimized MMF or SMF

Note: *with auto negotiation

Plastové optické vlákna (POF)

■ použitie:

- plastové vlákna sú v komunikačných sieťach minoritou
- určite ich nájdeme v spotrebnej elektronike (digitálne audio rozhranie Toslink)
- v počítačových sieťach ich nájdeme tiež

■ vlastnosti:

- ich obrovskou výhodou je ľahkosť inštalácie
  - nepotrebujete, žiadnu zväračku alebo gélové konektory, koniec vlákna očistíte jemným brúsnyim papierom a máme "nakonektorované".
- vydrží tiež hrubé zaobchádzanie, ako uzol na kábli a pod.
- nevýhoda je malá šírka pásma, a to že celá technológia je stále dosť drahá
- malé rozšírenie, malá podpora výrobcov aktívnych prvkov

Kontrolné otázky

- Aký je vlnový rozsah optických signálov?
- Aký je frekvenčný rozsah optických signálov?
- Aká je (teoreticky) použiteľná šírka pásma optických signálov?
- Ako znie zákon odrazu?
- Ako znie zákon lomu?
- Kedy vzniká lom ku kolmici?
- Kedy vzniká lom od kolmice?
- Kedy dochádza k totálnemu odrazu?
- Aký je princíp vedenia svetla optickým vláknom?
- Z akých častí sa skladá optické vlákno?
- Ako sa označuje index lomu jadra?
- Ako sa označuje index lomu plášťa?
- Zloženie voľnej konštrukcie (Loose-tube) optického vlákna.
- Vlastnosti voľnej konštrukcie (Loose-tube) optického vlákna.

- Zloženie tesnej konštrukcie (Tight-tube) optického vlákna (OV).
- Vlastnosti tesnej konštrukcie (Tight-tube) optického vlákna (OV).
- Aké je rozdelenie OV podľa zmeny indexu lomu jadra a plášťa OV?
- Aké je rozdelenie OV podľa počtu prenášaných vidov?
- Aký priemer jadra a plášťa majú mnohovidové (MM) OV?
- Na akú max. vzdialenosť sa používajú MM OV?
- Pre akú vlnovú dĺžku prenosového signálu sa používa vlákno typu SI MM?
- Pre akú vlnovú dĺžku prenosového signálu sa používa vlákno typu GI MM?
- Ako sa označujú kategórie MM vlákien?
- Akú max. prenosovú rýchlosť môžu dosiahnuť prenosové systémy s MM OV pri použití LD zdroja optického signálu?
- Ktorý vid vedie jednovidové (SM) optické vlákno (OV)?
- Aký priemer jadra a plášťa majú SM OV?
- Ako sa označujú kategórie SM vlákien?
- Aké typy vnútorného útlmu OV poznáme?
- Aké typy vonkajšieho útlmu OV poznáme?
- Pre aké vlnové dĺžky prenosového signálu sa používajú vlákna typu SM?

- Akú max. prenosovú rýchlosť môžu dosiahnuť prenosové systémy s SM OV pri použití LD zdroja optického signálu?
- Akú max. prenosovú rýchlosť môžu dosiahnuť prenosové systémy s SM OV pri použití WDM multiplexu?
- Na akú vzdialenosť sa používajú SM OV?
- Pre aké siete sa používajú MM OV?
- Pre aké siete sa používajú SM OV?
- Aké výhody má použitie OV v prenosových systémoch?
- Aké je použitie plastových OV (POF)?
- Aké vlastnosti majú OV typu POF?

Zoznam použitých skratiek

- α útlm (straty) optického vlákna
- CWDM hrubý vlnový multiplex (Coarse WDM)
- CSF špeciálny typ OV (Cut off Shifted Fiber)
- dB jednotka tlmenia (decibel)
- DSF OV s potlačením chromatickej disperzie (Dispersion Shifted Fiber)
- DWDM hustý vlnový multiplex (Dense WDM)
- EDFA erbiom dopovaný optický zosilňovač (Erbium-doped Optical Fiber Amplifiers)
- EMI elektromagnetické rušenie – interferencia (Electromagnetic Interference)
- GI gradientné OV (Graded Index)
- GI MM mnohovidové optické vlákno s plynulou zmenou indexu lomu (graded-index multimode)
- Gbps jednotka prenosovej rýchlosti (Gb/s , Giga bit za sekundu)
- ITU medzinárodná telekomunikačná únia ITU (International Telecommunication Union)
- km jednotky dĺžky (kilometer , 10^3)
- λ vlnová dĺžka
- LAN lokálna počítačová sieť (Local Area Network)

- LD polovodičový laser (Laser Diode)
- LED elektroluminiscenčná dióda, typ vysielacej diódy (Light-emitting Diode)
- μm jednotky dĺžky (mikrometer , 10^{-6})
- m jednotky dĺžky (meter)
- MAN mestská (metropolitná) sieť (Metropolitan Area Network)
- Mbps jednotka prenosovej rýchlosti (Mb/s, Mega bit za sekundu)
- MHz jednotka frekvencie (MegaHertz, 10^6)
- MM mnohovidové OV (Multi Mode)
- n_1 jadro optického vlákna (core)
- n_2 plášť optického vlákna
- NA numerická apertúra
- nm jednotka dĺžky (nanometer, 10^{-9})
- nonDSF OV bez posunutia disperzie (Non Dispersion Shifted Fiber)
- NZ-DSF vlákna s posunutou nenulovou disperziou (Non Zero-Dispersion Shifted Fiber)
- OV optické vlákno
- OVS optické vláknové senzory
- PAN osobná počítačová sieť (Personal Area Network)

- POF plastové OV (Plastic Optical Fiber)
- P2P spojenie bod-bod (Peer-to-peer (doslova rovný s rovným))
- SAN dedikovaná (oddelená od LAN, WAN, atd.) dátová sieť (Storage Area Network)
- SI stupňovité OV (Step Index)
- SI MM mnohovidové optické vlákno so skokovou zmenou indexu lomu (step-index multimode)
- SiO₂ oxid kremičitý
- SM jednovidové OV (Single Mode)
- THz jednotka frekvencie (TeraHertz, 10¹²)
- WAN rozľahlá počítačová sieť (Wide Area Network)
- WDM vlnový multiplex (Wavelength-division Multiplexing)

Ďakujem za pozornosť